TÖB-DER

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

On beş günde bir yayınlanır

●

1 EYLÜL 1975

●

YIL : 4 — Sayı : 104

●

S a h i b i
Cemil ÇAKIR

●

Yazı işleri müdürü
Binali SEFEROĞLU

●

Teknik Yönetmen
Mehmet KOÇ

●

A d r e s
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
Saray Apt : 14/1-12 Demirtepe - ANKARA

●

Telefon
17 49 27 — 25 14 52

●

Abone koşulları
Yıllık : 30, Altı aylık : 15 Lira
Dış ülkeler iki katıdır

●

Fiatı : 2 Lira

●

Basıldığı yer
Şark Matbaası — ANKARA

ŞUBELERİMİZE ÖNEMLİ BİR DUYURU

657 ve 1327 sayılı yasaların bazı maddelerini değiştiren, yeni düzenler getiren 1897 sayılı yasanın uygulanmasında belli çevreler kasıtlı ve bilerek TÖB — DER'li öğretmenlerin mağdur olmasını sağlayacak uygulamalarda bulunmuşlardır.

Sözü edilen yasada, «geçmiş başarılı hizmetleri dikkate alınarak intibakı yapılır» hükmüne dayanarak öğretmen arkadaşlarımızın 1.3.1970 tarihinden önceki başarısız hizmetleri de dikkate alınmış ve bunun sonucu arkadaşlarımızın mağduriyetine neden olmuştur.

1.3.1970 tarihinden önce öğretmenler 3 yılda bir terfi etmekteydiler ve iki yıl başarısız ve yetersiz rapor alan bir öğretmen üçüncü yıl başarılı rapor aldığında normal terfisi yapılıyordu.

Yeni uygulamada bu kazanılmış haklar dikkate alınmamış ve 1950 yıllarındaki bu tür başarısızlıklarda intibaklarda dikkate alınmıştır. Hukuk büromuzun görüşüne göre kazanılmış haklar geri alınamaz.

1960 yılında çıkarılan bir yasa ile lise mezunu ve sanat okulu mezunları yedek subay er öğretmeni olarak askere alındılar, köylerde öğretmenlik yaptırdılar. Bunlardan öğretmenlikte kalmak isteyenler öğretmen okulu mezunlarının sahip olduğu haklarla öğretmen olarak Milli Eğitim Bakanlığında kaldılar. Bugüne dekte intibakları öğretmen okulu mezunları gibi yapılmakaydı. Sözü edilen yasaya dayanılarak bu arkadaşlarımızın intibakları öğretmen okulu mezunları gibi değil, lise mezunları gibi 13/3'ten yapılmıştır. Hukuk büromuzun görüşünü göre bu müktesep haktır ve Danıştay önüne götürülebilir.

Her iki durumda olan arkadaşlarımız bulundukları Milli Eğitim Müdürlüklerine başvurarak intibaklarının düzeltilmesini istesinler. Alacağı red karşılığı şubelere kanalı ile ve hukuk yardımı isteme sürecine uygun olarak Genel Merkeze ulaştırsınlar. Durumu Danıştay önüne götürelim.

1.3.1970 tarihinden sonraki başarısız yılların intibakta dikkate alınması hukuk büromuzun görüşüne göre olası değildir.

Şubelerimizin ve arkadaşlarımızın bilgisine sunulur.

EĞİTİM BELGELERİ

ÜÇÜNCÜ BEŞ YILLIK PLANA GÖRE EĞİTİMDEKİ PLANSIZLIK

(Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planından)

1439. Kalkınma sürecinin bir parçası olarak eğitim sistemi fertlerin topluma ve ekonomiye uygun sayı ve nitelikte yetiştirilmelerini ve toplumdaki gelişime yapıcı katkıda bulunmalarını sağlamada etkin bir göreve sahiptir.

1440. Eğitim sisteminin büyüklüğü, niteliği, gelişme yönü ve yapısal çerçevesinin toplumun ve ekonominin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi planlı dönemde ele alınmış fakat yeterince gerçekleştirilememiştir. Ayrıca, sayıca da öngörülen gelişme hedeflerine ulaşılamamıştır.

1442. Eğitim sisteminin toplumun bütününden bağımsız olarak ele alınması ve geliştirilmesi imkansız olduğu halde, planlı dönem uygulamasında eğitim sistemi ile diğer ekonomik ve sosyal sistemler arasındaki ilişkiye ağırlık verilmiştir.

1443. Milli Eğitim Bakanlığında başlatılan «Eğitim Reformu» çalışmaları, mevcut eğitim sisteminin yukarıda belirtilen sakıncalarını giderme ve yenilikler getirme yönünde çaba göstermesine rağmen bu çalışmaları genel kalkınma planı ile ilişki kurulmadan yürütülmesi nedeniyle bütünlüğe kavuşamamıştır.

1445. Planlı dönemde, diğer sistemlerle ilişkisi gereğince kurulamıyan eğitim sistemi, ayrıca örgün ve yaygın eğitim sistemleri arasında ve bu sistemlern kendi içindeki bütünlüğü ve çalışma hayatındaki insangücünün bilgi düzeyini yükseltici, ya da yenileyici biçimde sürekliliğini de sağlamaktan uzak kalmıştır

1449. Orta öğrenim II. devrede kalkınmanın gerektirdiği orta seviyeli (teknisyen) insangücünün yetiştirilmesi esas olduğu halde, genel öğretimde (liseler) yığılmalar olmuştur.

1451. Eğitim sisteminde temelden başlıyan düzensizlikler ve özellikle orta öğretim kademesinin meslek elemanı yetiştirecek düzeye getirilememiş olması, belli dallarda yüksek seviyeli insan gücü yetiştirmesi esas olan yüksek öğretimde insan gücü gerekleri dıştndaki dallarda kapasite yaratılmıştır. Öte yandan, yüksek öğretim, uygulayıcı eleman yetiştirme konusunda başarısız kalmış ve teorik bilgisi ağır basan elemanlar yetiştirme yönünde yoğunlaşma eğilimi göstermiştir.

1452. Mesleki-teknik yaygın eğitim, örgün eğitim dışında kalan kişilerin beceri edinecekleri tek imkan ve ekonomik gelişmenin kısa sürede gerektirdiği insangücünü esnek programlarla yetiştirme ve çalışma hayatı içindeki insangücünün bilgisini yenileme aracı olarak gereken ölçüde geliştirilememiş, fonksiyonel bir niteliğe kavuşturulamamıştır.

1453. Planlı dönemde bütün eğitim kademelerinde öğretim programları ve yöntemleri öğrencide bilgiye dayanan düşünme, beceri ve yaratıcılık yeteneğini geliştirecek, öğrendiğini çalışma hayatında uygulamasını ve yenilikleri devamlı olarak izlemesini sağlayacak şekilde düzenlenmemiştir.

1456. Öğretmen sayıları artmakla beraber, bazı kademelerde yeterli sayılara varılamamış, öğretmenlerin bölgelerarası dengeli dağılımı, yeni ihtiyaçlara cevap verecek hizmetçi eğitimleri sağlanamamıştır. Belli dallar için süratle öğretmen yetiştirecey esnek bir sistem bulunmamaktadır.

1457. Öğrenci/ öğretmen oranında ilk ve yüksek öğretimde bir ölçüde iyileşme sağlanmakla beraber. diğer eğitim kademelerinde ve bölgelerarası bu oranın yüksekliği süregelmektedir.

1460. Eğitim kurumları ve eğitim programları ile iş piyasası ve çalışma hayatı arasında ilişki kurulamamış, bu nedenle eğitimn fonksiyonel olması sağlanamamıştır.

EĞİTİM BELGELERİ

— 1972 de Şişe ve Cam Fabrikaları Müdürü ve ODTÜ mütevelli heyeti üyesi Şahap Kocatopçu boykot söylentileri üzerine rektöre şunları söylemiştir: «Biz fabrikada işçinin grev yapmasına nasıl engel olabiliyorsak, sizde aynı şekilde talebeye hakim olmalısınız».

— Bütçe-Plân Komisyonunda ODTÜ bütçesi görüşülürken AP'li Şadi peklivanoğlu şöyle diyordu: «Üniversite milliyetçi, vatanperver adam yetiştiren bir fabrikadır. Bu fabrikanın sahibi devlettir. Devlet bu tip adam yetiştirilmesini, parasını verdiği, fabrikanın sahibi olduğu için işteme hakkına sahiptir. Bu ODTÜ bizim istediğimiz tipte adam yetiştirmiyor. Bizim oraya vereceğimiz para ile rektörlük öğrenci derneğine yardım yapacak, öğrenci derneği de fabrika sahibine karşı baş kaldıracaktır. Bu olmaz arkadaşlar. Bu ünversitedeki öğretim üyeleri bizim istediğimiz tipte adam yetiştirmiyorlar. Parayı devlet verdiğine göre kendi istediği vasıfta öğrenci isteyecektir. Öğretim üyeleri kendi kafalarına göre talebe yetiştiremezler.»

— İşadamları Derneği toplantısında ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Dekanı Güngör Tunç şunları söyleyebiliyor: «Biz size şunu teklif ediyoruz: İcabettiği takdirde öğretim üyesi kadromuza bir sömestr, bir yıl, hatta iki yıl izin verebiliriz. Bunlar belirli bir işyerinde fiilen çalışabilirler, biz bunu taahhüt ediyoruz. Ve hatta şunu da taahhüt edyoruz ki, başlangıçta arkadaşımızı lütfen kabul etmeyin. Herhangi bir istihdam ettiğiniz kimse gibi TEPE TEPE kullanın. Bu şartlar altında bir bir anlaşmaya gitmek arzusundayız».

Üniversite Giriş Sınavı Soruları

EZBERLEYEN KAZANIYOR

Aşağıdaki eserlerden hangisi Abdülhak Hamit Tarhan'ın değildir?

a) Finten b) Cezmi c) Tarık
d) Eşber e) Nazife

«Bir med zamanı gök yüzü kurşunla örtülü» mısraında hangi söz sanatı vardır?

a) Teşbih b) İstiare c) Teşhis
d) Kinaye e) Mecaz-ı mürsel

Aşağıdaki esrlerden hangisi Mehmet Akif'in Safahat adıyla toplanan şiir külliyatının yedi bağımsız bölümünden biri değildir?

a) Çanakkale Şehitleri b) Asım
c) Fatih Kürsüsünde d) Gölgeler
e) Hakkın Sesleri

4

n Abdurrahman
er

24.7.1975
Perşembe

Esselâmü aleyküm

Muhterem Kardeşim

Feyyaz Doğruel'e

Modern Matematik kursunuz
çıldı. 4-22 Ağustos 1975 tarih-
i arasında olacaktır.

Sonsuz selam ve kemal-i hürmet
e dâreynde mesud ve huzur içeri-
nde bulunmanızı arzu ederim

Abdurrahman Ozper
Milli Eğitim Bakanlığı
Arşiv İşleri Müdürlüğü-Ankara
Tel: 173454
Dahili Santral 11,
187220/655-671-459

YORUMSUZ

HABERLER

KOMANDOLAR TÖB — DER'Lİ ÖĞRETMENLERE SALDIRDI

Adapazarı TÖB — DER Şube Başkanı Sedat Ege ve TÖB — DER üyesi Abidin Genç 29.8.1975 günü gece dernekten evlerine giderlerken komandoların saldırısına uğradılar. Muşta ve şişe parçaları ile saldıran 5 komando Abidin Genç'i burun üstünden ve kulağından ağır şekilde yaralamışlar ve tekmelemişlerdir. TÖB — DER Şube Başkanı Sedat Ege saldırganlardan kendini hemen yakındaki fırına sığınmak suretiyle kurtarabilmiştir.

Saldırganlar, şehrin en işlek yeri olan Çark caddesinde bu saldırılarından sonra olay yerinden uzaklaşmışlardır. Saldırganların kimliğinin tesbiti için fırıncıların ve olayı gören terzilerin bilgisine başvurulmuşsa da bir sonuç alınamamıştır.

Olayı Emniyete intikal ettiren öğretmenler daha sonra Abidin Genç'i hastahaneye götürerek tedavisini yaptırmışlar rapor alan Abidin Genç evinde tedavi altına alınmıştır.

Bilindiği gibi, Sedat Ege daha öncede saldırıya uğramış, yanındaki arkadaşı Hikmet Demir komandolar tarafından öldürülmüş, kendisi de ağır bir şekilde yaralanmıştı.

★

YÜRÜTMEYİ DURDURMA KARARLARI

Danıştay 5. Dairesi üç üyemiz için yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Çanakkale Millî Eğitim Müdürlüğünden Malkara'nın Hasköy Ortaokulu'na sürülen İsmail Sarıkaya, Mimar Sinan İlköğretmen Okulu öğretmenliğinden Çaykara Ortaokulu'na sürülen Özçelik Karahasan ve Yayınlar Genel Müdürlüğü Şube Müdür Yardımcılığından Ankara Millî Eğitim Müdürlüğü kâtipliğine sürülen Mehmet Turgut için TÖB — DER Hukûk bürosunca açılan davaya bakan Danıştay Beşinci dairesi yapılan işlemleri «Yasalara aykırı» bulmuştur.

Üyelerimiz eski görevlerine dönmek için bakanlığa başvurmuşlardır.

★

KOÇAK SALIVERİLDİ

T.C.K.'nun 142. maddesine aykırı hareket ettiği gerekçesi ile iki aydan beri Cihanbeyli'de tutuklu bulunan Polatlı şubesi üyemiz Fevzi Koçak, Cihanbeyli Sorgu Yargıçlığınca 20.8.1975 günü serbest bırakılmıştır

KARATAŞ VE ŞENTÜRK SÜRÜLDÜ

TÖS ve TÖB — DER'in kuruluş ve gelişmelerinde etkin görevler üslenen iki üyemiz daha sürüldü. Mustafa Karataş Mardin Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünden, Nafiz Şentürk de Balıkesir Millî Eğitim Müdür Yardımcılığından alınarak il dışı atamaları yapılmıştır.

Bu iki eski örgütçü üyemiz için Danıştay'a başvurulmuştur.

Kıyım hoş geldi. Safa geldi.

★

CAHİT YARIŞ SÜRÜLDÜ

TÖB — DER Balıkesir Şubesi kurucu üyelerinden Necati Eğitim Enstitüsü Müdürü Cahit Yarış da MC'nin hışmına uğradı. Cahit Yarış'ın müdürlük görevi alınarak «ihtiyaca binaen» Finike ortaokulu tarih öğretmenliğine sürüldü.

★

İKİ BAKANLIK «MUCİBİ»

Yeşilhisar Lisesi Edebiyat Öğretmeni Namık Dündar Elazığ Karakoçan Lisesine, Tarih öğretmeni Namık Dündar da Erzurum İlıca Lisesi öğretmenliğine «Bakanlık mucibince» sürülmüşlerdir.

★

ASKERDEYKEN KIYILDILAR

Dört aylık askerlik görevini yapan öğretmenlerden de kıyılanlar artmaktadır. Halen kıtalarında bulunan bu öğretmenlerin, askerlik dönüşü eski okullarında görev yapmaları öngörülmekteyken, Reşit Yılmaz Dumlu'ya, Haydar Malkoç Milas'a, Emin Akman'da Alaca'ya sürülmüşlerdir.

★

BİR MEKTUP

Mayıs'ın son haftasında Mimar Sinan İlköğretmen Okuluna iki müfetiş geldi. Yine görevleri belliydi. Bu müfettişlerden birisi, hemen bizlerin soruşturmaları bittikten bir hafta sonra görevden alınan Saim Açıkgöz'ün yanındaki yaşlıca müfettiş yöneltiyordu. Sanıyoruz ki, sorduğu soruların altında kendiside eziliyordu. Akif Ağırgöl'e «Siz sınıflarda kadınların ortaklığından, toplumun ortak malı olduğundan söz et-

HABERLER

mişsiniz, niçin böyle şeyleri sınıflarda söylediniz?» diye soru sormuştur. Tabi ki arkadaşımız da Müfettişe gereken yanıtı «Bir sapığı toplumun karşısına getirseniz, bu sözü ona bile söyletemezsiniz» şeklinde vermiştir. Az sonra bu durumdan çok etkilenen arkadaş sinir krizleri geçirmiştir. Her birimize yöneltilen sorular ve buna benzer şekillerdeydi. Tek amaçları vardı. O da, devrimci arkadaşları suçlu göstermek ve en azından çoğumuzun okuldan sürgün edilmesini sağlamaktı. Çünkü, çok sayıda devrimci öğretmenin böyle öğretmen yetiştiren bir okulda bulunmasından ötürü faşist unsurlar istedikeri gibi at oynatamıyorlardı. Sonra çevre köylere gidip gelişimizden ve köylülerle olan samimiyetimizden kuşkulanıyordu. Okulda bir kısım M. H. P. yanlısı öğretmenler kuşkularını yenip rahatça köye çıkamıyorlardı. Halktan, köylülerimizden korkuyorlardı. Onbeşin üstündeki devrimci arkadaş çevre köylerin çağrılarını kabul edip, bacılarımızla birlikte oralara gittik ve okuldaki sıkıntılı anlarımızı ancak köylerimizde, halkımızın arasında unutuyorduk.

Okulda kötüler hep üstümüze üstümüze geliyordu. Geçmiş milletvekili seçiminde Kayseri'den M. H. P nin ikinci adayı Mustafa Öner okulumuzda geçici olarak öğretim dersleri için görevlendirildi. Sayın Öner' in gözünde bu okul sadece bir oy sandığıydı. Okulda öğretmenliğinin yerine politikayı yeğledi. Hatta öğrenci velilerini okula kadar çağırır olmuştu.

3/7/1975 Tarihinde tüm sınav komisyonlarının birlikte çalıştığı müdür odasında, M. Öner diğer komisyon üyelerinin itirazlarına rağmen öğretim ve felsefe derslerinden öğrencilerin görmediği yerlerden sorular sormak istiyordu. M. Öner isteğini diğer üyelere kabul ettiremeyince, aniden felsefe Öğrt. Mehmet Sümengen'e sille tokat girişti. Daha sonra silaha sarıldı, bir ara silahı bırakıp sandalyeyi kapıp orada bulunan dört bayan, üç devrimci arkadaşların üzerine yürüdü. Ayni zamanda ağza alınmaz küfürler savurmaktan da geri kalmyordu. Bozkurt müdür olayların o sırada iyi bir seyircisiydi. Konuyla ilgili tutanaklarımızı tutup durumu Vali İhsan Aras'a anlattık. Vali telefona sarılıp Milli Eğitim Müdürlüğüne «Nuri Bey, yahu şu Mimarsinanda solcu bir it var. Bu yine bir olay çıkarmış. Bu solcumu solcu, it mi it bir heriftir. Alın bu M. Öner denen adamı oradan» demiştir. Sayın Vali Paşa'nın korkusunu orada bulunan üç öğretmen arkadaş olarak iyi anlamıştık. Vali'nin bu durumuna ne gülebildik, ne ağlayabildik. Vali Bey sola sola saldırmanın M. C. iktidarı süresince koltuğunun teminatı olduğunu iyi biliyordu. İhsan Aras Paşa bir ay geçmeden iyi renk değiştirmemenin karşılığını koltuğundan olmakla ödedi.

Üç öğretmen arkadaş birlikte Kayseri Mil. Eğt. Md.ne gittik. Milli Eğitim veki-Müdürü'nün görevini yürüten Md. yardımcısı «Buna daha önceden sizin okuldan alınmanızı içeren müdürünüzün ve kaymakamınızın yazıları gelmişti. Yazıda sizlerin okulda herhangi bir olay çıkarabileceğinizden söz ediliyordu.» şeklinde açıklamalarda bulundu. Durumumuzu daha iyi değerlendirme olanağını böylece elde etmiş oluyorduk. Demek ki, son günlerde devrimci arkadaşlara yapılan yoğun saldırıların ve müfettiş beylerin bizleri sık sık ziyaret etmelerinin nedeni Sayın Bozkurt müdürümüzün ve kaymakam Bey' imizin yapmış oldukları ön yatırıma bağlıydı.

Aradan birkaç gün geçmeden bir müfettiş hanım geldi. Yine ifadelerimiz alınıyordu ki, ağzı burnu kanlı bir devrimci arkadaş (Mehmet Sümengen) kapıdan içeri giriverdi. Faşist öğretmenler mezun olan birkaç militan öğrenciyi kışkırtarak arkadaşı idare binası önünde dövdürmüşlerdi. Saldırganlar hemen kaçmışlardı. Çünkü, köy postahanesi kapalıydı ve jandarma karakolunda da yalnız bir nöbetçi er vardı. Tüm diğer Devrimci arkadaşlar topluca kaymakam Alev Akcura'ya defalarca bildiğimiz gibi tekrar can güvenliğimizin sağlanmaını bildiren dilekçeler verdik. Tabii ki, umutsuzca sunulan isteklerdi bunlar. Bozkurt Müdür eski kovuluşunun acısını çıkartırcasına öğrenciler arasında yoğun bir propagandaya girişmiştir. Her öğrencide bozkurt rozet ve madalyonlarını görmek onun için büyük bir zevktir.

Dağ başlarında biz devrimci öğretmenlerin başına korutmak için değil, harcamak için polis'de diktiler. Tasmalı köpeklerini egemenler üstümüze saldılar. Dövdüler, kovdular ve süreceklerde. Korkmuyoruz onlardan. Onların dümen suyunda dönmedik, diyoruz biz. Tüm Anadolu sokaklarında sürüm sürüdürülsekte, ölünceye kadar halkımızın kurtuluşu için, Atatürk Devrimcileri olarak gericiler, sömürücüler ve bunların köpekleriyle inatla uğraşacağız.

CEMİL ÇAKIR'IN BASIN BÜLTENİ

POLİS TÖB — DER BAŞKANINI FECİ ŞEKİLDE DÖVDÜ

Kırşehir'de afiş asmalarına karşı çıkan devrimci öğrenci Ahmet Deveci ve arkadaşını zincir, sopa ve taşlarla döven ve Ahmet Deveciyi öldüren faşistlerin çıkardığı olaylardan sonra şehit öğrencinin cenazesini almak isteyen halk, Devlet Hastahanesi önünde toplanmıştır. Bu arada ölüm nedenini «kalp sıkışması» olarak gösteren, dövülmeden söz etmeyen otopsi raporuna Ahmet Deveci'nin babası karşı çıkmış, cenazeyi teslim almamış, Ankara'da yeniden muayenesini istemiştir. Bu sırada Ankara'dan gelen toplum polisleri arabalarından inip Devlet Hastahanesi önünde toplanan halka coplarla saldırmışlardır. Toplum polisinin bu saldırısı sırasında TÖB — DER şube başkanı Kemal Köksal, 15 yaşındaki kızının bir polis tarafından saçından tutulup yerden sürüklendiğini görmüş ve engel olmak istemiştir. Bunun üzerine polisler arkadaşımızı dövmeye başlamışlardır. Kırşehir'de ikinci şube müdürü yardımcısı komiser Ali'nin «başları o, öldürün» demesi üzerine arkadaşımızı polisler başından üç dikişle zor kapanacak şekilde yaralamışlar ve polis arabası ile hastahaneye götürmüşlerdir. Hastahanede doktorların ve hemşirelerin gözü önünde yaralı arkadaşımıza—DAHA ÖNCE BİR ÖĞRETMENE SALDIRDIĞI İÇİN VALİYE ŞİKAYET EDİLEN —bir polis tekmelerle saldırmıştır. Hastahane ilgilileri bu saldırıyı zor önlemişlerdir. Hastahaneden ifadesi alınmak için karakola götürülen arkadaşımıza burada da hakaret edilmiş ve işkence yapılmıştır. Arkadaşımızın başının sol arka kısmında sert bir cisimle açılan derin bir yara, sağ kaburgalarında eziklik, yüzünde ve vücudunun diğer bölümlerinde çürükler vardır.

Olaya Genel Merkezimiz anında el koymuş, biri avukatımız olan üç kişilik bir ekibi Kırşehir'e göndermiştir. Yukarıdaki bilgiler bu arkadaşlarımızın yerinde incelemelerine dayanan raporlarından aktarılmıştır.

Kemal Köksal'ın durumu hayati açıdan son derece ciddi ve tehlikelidir. Çünkü, Kemal Köksal 1969 da bir trafik kazası sonucu beyni zedelenmiş ve 1974 de tekrar bir trafik kazası geçirmiştir. Arkadaşımız yaranın muayene ve tedavisi için ANKARA'YA getirilmiştir.

ÖĞRETMENLER ÜZERİNDEKİ KIYIM DEVAM EDİYOR

Bürokrasinin bütün kademelerini sistemli olarak faşistleştirmeye devam eden siyasal iktidar, Milli Eğitim kesiminde de sayısı binlere varan yurtsever öğretmeni kıymıştır. Biz TÖB — DER olarak her türlü anti-demokratik baskı gibi, bu baskıyıda göğüsleyeceğiz. Kıyılan arkadaşlarımızı yalnız bırakmıyacağız.

Bir yandan hukuk büromuz ve bölge avukatlarımız yasal yoldan girişimlerini sürdürürken diğer yandan daha önce kurduğumuz Sosyal yardım fonundan sürgün edilen arkadaşlarımıza 250—750 lira arasında yardım yapacağız. Bu fon için bütün üyelerimiz bir defaya mahsus olmak üzere en az 25'er lira katkıda bulunacaklardır.

Bu gün öğretmenler için sorun yalnız sürgün değildir. Her gün yurdun çeşitli yerlerinde şube lokallerimize üyelerimize saldırılar olmaktadır. Öğretmenin iş ve can güvenliğinin sağlanması başlı başına meseledir.

BASKILAR ÖĞRETMENLERİ YILDIRMAZ

Bizi düşük ücretle çalıştıran, hayat pahalılığı karşısında geçim imkansızlığı içine iten egemen sınıflar, ekonomik baskının ağırlaşması için Meyak sömürüsünü tezgahladılar. Emekçi sınıf ve tabakaların yanında saf tuttuğumuz için sokak saldırılarına cinayetlere varan bir terör estiriyorlar.

Bütün bu baskılara karşı anti-emperyalist anti-faşist kuruluşlarla güç birliği yaparak direneceğiz. Faşizan baskıları halkımıza teşhir edeceğiz.

İşçi sınıfımız ve onun devrimci sendikaları üzerinde yoğunlaşan her türlü terör ve baskıya karşı çıkıyoruz. İşçilerimizin haklı direnişlerini destekliyoruz. Anayasa aykırı olarak kurulan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin ilerici yayın organlara karşı çıkıyoruz. Emekten yana ekonomik, demokratik ve politik örgütler üzerinde estirilen anti-demokratik ve yasa dışı baskıları kınıyoruz.

Bunun için Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılması, tüm anti-demokratik uygulamaların son bulması için bütün ilerici, demokrat, emekten yana örgütlerle güç birliğine girerek mücadele edeceğimizi kamu oyuna açıklıyoruz.

EĞİTİM ÇALIŞMALARIMIZI ŞUBELERDE SÜRDÜRECEĞİZ :

Daha önce saptanan dokuz konudaki seminer çalışmaları Merkez yürütme ve Genel Yönetim Kurulu üyelerinin katılması ile 18 Ağustos-28 Ağustos 1975 günleri arasında Ankara'da yapılmıştır. Bu metinleri bastıracağız. Ayni eğitim kademeli olarak yurdun her yanında şube yöneticilerimize, giderek bütün üyelerimize uygulanacaktır.

Bu çalşmanın planlaması yapılmıştır. Çalşmalar Kasım 1975'te başlıyacaktır.

YAZ OKULU ÖĞRENCİLERİNİN YANINDAYIZ

Ülkemizde niteliğinden saptırılarak, yozlaştırılarak uygulanan Mektupla Yüksek Öğretim kurumlarına, bunlardan ayrı olarak kurulan, genelgeden başka yönetmeliği ya da yasası olmayan, Orta Öğretime öğretmen yetiştirmeyi amaçlıyan yaz okulları dahil edilmiştir. Bu okulların binlerce öğrencisi geçtiğimiz günlerde sınavları boykot ettiler, yürüyüş yaptılar. Yaz okulu öğrencilerinin aşağıdaki haklı taleperini destekliyoruz:

1 — Yaz okullarının statüsü bir yönetmenliğe bağlanmalıdır. Bu okulların öğretim süresi üç yıl olmalı, daha önce sınav kazananlar bu statü kapsamına alınmalıdır. Bu omazsa, yaz okulu öğrencilerine ya Mektupla Yüksek Öğretim yönetmeliği ya da Eğitim Enstitüleri yönetmeliği tam olarak uygulanmalıdır.

2 — Sınavlar kısa zamanda test usulü ile yenilenmeli, öğrencilerin kaybolan yılları telâfi edilmelidir.

3 — Öğrenciler istediklerinde okullar arasında nakil yaptırabilmelidirler.

4 — Öğrencilerin yurt ve yemek sorunları çözüme kavuşturulmalıdır.

DEMOKRATİK KURULUŞLARIN ORTAK BASIN BÜLTENİ

MEYAK Konusundaki mücadelemiz etkinliğini gösterdi. Beş yıldan beri hasır altı edilen Yasa Tasarısının Meclislerin önümüzdeki dönem çalışmalarında ele alınnacağı vaadleri en yetkili makamlarca açıklanıyor. Biz demokratik kuruluşlar olarak, şimdiye kadarki kesintileri faizleri ile birlikte geri isterken, memuru sosyal güvenceye kavuşturmayı amaçlayan girişimlerin de karşısında değiliz. Memurlardan fazladan hiçbir kesinti yapılmadan amaçlanan MEYAK adı altındaki sosyal güvence Emekli Sandığındaki ileriye dönük değişikliklerle gerçekleşebilir. Yıllardır bilerek hasır altı edilen MEYAK Yasasının «çıkartılacak» diye gündeme getirilmesi bir aldatmacadır, demokratik mücadelemizi durduramıyacaktır. Memurlar bu vaadlerle uyutulamaz. Memurun istemediğini lütfetmek MEYAK sorununun çözümü demek değildir. Maliye Bakanı Ergenekon, geçtiğimiz hafta içinde MEYAK konusunda gerçekleri yansıtmayan açıklamalarda bulundu. Egemen güçler, sömürüsünün tüm ağırlığını omuzlarında taşıyan memurun 5 milyara varan MEYAK kesintilerini dolaylı yollardan yine bu egemen güçlerin kasasına akıtıldığı bir gerçek iken, Maliye Bakanının açıklamaları inandırıcı olmadan çok uzaktır. Bakanın iddialarını tek tek ele alıyoruz.

1 — Açıklanan kesinti miktarının 3 milyar 144 milyon lira olduğu belirtiliyor. Soruyoruz; 5 yıl önceki yüz lira ile bugünkü yüz liranın satınalma gücü aynı mıdır? Devlet Planlama Dairesinin yapmış olduğu bir araştırmaya göre, 1970 yılındaki 100 liranın satınalma gücü, 1975 yılında 40 liraya düşmüştür. Kesilen bu paralarımıza mürekkep faiz uygulanması bir zorunluluktur. Bu faizler uygulandığı takdirde elde edilen sonucun Bakanın iddiasına uymamasına olanak var mıdır?

Maliye Bakanı, para değerindeki düşmeyi ve uygulanması zorunlu olan faizi hesaba katmadan kitleleri yanıltmak ve bu konuda mücadele veren biz demokratik kitle örgütlerini yıpratmak amacıyla açıklamada bulunmuştur.

2 — Maliye Bakanı, MEYAK yasasının çıkarılmasının suçunu geçmiş yönetimlere atmaya çalışıyor. MEYAK, İYAK, OYAK uygulamalarının sermaye sınıfının pazar sorununa çözüm amacı güttüğü, bunun ötesinde bir yarar sağlamadığı için zaten çıkarılmasına karşıyız. Bunun için yasa çıkmadı diye biz kimseyi suçlamıyor, zorla kesilen paralarımızın geri verilmesini istiyoruz.

3 — Bakann açıklamasına göre, kesintiler, 21.4.1975 tarihli Bakanlar kurulu kararı uyarınca Devlet Yatırım Bankasına ve Hazine bonolarına yatırılmıştır.. Soruyoruz:

a) Bakanlar kurulu bu yetkiyi hangi yasadan almaktadır? Yasanın çıkarılması gerektiği tarihlerde böyle bir karar hangi memurun rızası ile alınmıştır?

b) Böyle bir kararın alınmış olması yasanın çıkarılmaması yönündeki eyilimin ağır bastığını uygulamanın halen sürdürüldüğün bir gerçek iken memurun bu tasarruflarına açıkça, zorla elkonduğunu göstermez mi?

4 — Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünün bu konuda bir raporu olmadığı iddia ediliyor: Soruyoruz;

a) Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğünde hizmet içi eğitim uygulamaları var mıdır?

b) Hizmet içi eğitim programı çerçevesinde bir Muhasabat kontrolörüne MEYAK konusunda çalışma yaptırılmış mıdır?

c) Bu çalışma yaptırılırken Devletin arşiveri kullanılmış mıdır?

Bu soruların yanıtı «EVET» tir. Sayın bakan gerçekleri kitlelerden gizleyemez.

5 — Memurlar tasarruf bonusu uygulamasının «mali Denge vergisine» nasıl dönüştürüldüğünü unutmadı. MEYAK konusundaki keşmekeşlik ortada iken MEYAK kesintilerinin de tasarruf bonosuna dönüştürülebileceği kuşkumuzu güçlendirmektedir. Miyarlarla ifade edilen vergi kaçakçılığını önleyemeyen siyasi iktidarlar, giderlerini karşılamada memurun 3-5 kuruşuna göz dikmişlerdir.

Ayrıca bir yıl içinde yasası çıkarılamayan MEYAK la ilgili kesintiler Anayasa'ya, açıkça aykırıdır. Bundan sonra çıkarılacak MEYAK yasası şimdiye kadar yapılan kesintilerin meşruluğunu sağlayamaz. Zira bu yasasız vergi koyma anlamına gelir. Bu nedenle kesintileri başka Anayasa olmak üzere tüm yasalara ve hukuka aykırı olarak zorla yapılmaktadır.

Kimin beyanlarının gerçek olduğu yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda açıkca ortaya çıkıyor. İkinci sınıf işlem gören memurun kendi sorunlarına örgütlü olarak sahip çıkması, yılların sessizliğinden kurtulması biz demokratik kuruluşların kıvancıdır.

HİÇERİMEZ'E CEVABIMIZ :

MEYAK konusunda açıklamada bulunan yalnız Maliye Bakanı değil, belirli bir tabandan yoksun, ismi var cismi yok bir Konfederasyonun başkanı da açıklamada bulunuyor.

Memurun geçmişte elde ettiği sendikal haklarına dahi sahip çıkmayan grev ve toplu sözleşme hakları gündemde iken, bu haklara seyirci kalan bu başkan yasal dayanağı olmayan memurun çıkarlarına ters düşen MEYAK kesintilerine tavız verme hakkını hangi tabana dayanarak kendisinde buluyor. Bu gün MEYAK kesintilerinin sürmesini isteyen bir memur bulmak olanaksız iken, bu zatın kesintilere sahip çıkması, örgütünün tabandan nekadar yoksun olduğu memurlarla hiçbir ilgisi bulunmadığı gerçeğini kanıtlıyor.

Memur kitlesi adına hareket ettiğini öne süren bu zat, MEYAK Yasasına karşı çıkmayı ihanet olarak nitelerken sermaye sınıfı ile ne denli bütünleştiğinin farkındamıdır? Gerçek ihanet memuru sermaye sınıfına satmaktır. Yüzbinlerle memur MEYAK kesintilerine karşı çıkarken, kendisi MEYAK Yasasına sahip çıkmakla tek başına tüm memurlara ihanet ettiğinin farkındamıdır?

Bay Sakıp Hiçerimez, ayaklarınızı yerden kesmek istemiyor ve memurun bu konuda ne düşündüğünü öğrenmek istiyorsanız sizi memurlar önünde bir açık oturuma çağırıyoruz.

Toplumda her türlü değeri yaratan emekçi falkımız iktidara gelmedikçe, değeri yaratanlar değerlerin bölüşülmesinde söz sahibi olmadıkça, getirilecek «Sosyal Güvenlik» tedbirleri halkımızı ve kamu personelini avutmaktan, gerçekleri gizlemekten öteye geçemez. Ülkemizin demokratikleşmesi, tüm çalışanların insanca yaşaması, insanın insanı sömürmesine son verilmesi için halkımızla verdiğimiz demokratik mücadeleye devam edeceğiz. Örgütlü mücadelemiz sonunda mutlaka haklarımızı alacağız.

TÖB — DER, TÜTED, TÜM — DER ORMAN MÜH. ODASI, TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ, TEKNİK ORMANCILAR DERNEĞİ, SAĞLIK MEMURLARI DERNEĞİ, TEKNİK ÖĞRETMENLER DERNEĞİ.

BİZ DİYORUZ Kİ:

İsmet YALÇINKAYA

EMPERYALİST ETKİLER EĞİTİMİMİZDE GÜN GİTTİKÇE KENDİNİ DAHA ÇOK HİSSETTİRMEKTEDİR.

Ülkemiz emperyalist - kapitalist ilişkiler içinde geri bıraktırılmış bir ülkedir. Ekonomik bakımdan emperyalizmle bağımlılığımız kaçınılmaz olarak siyasal, askeri, eğitim, hukuk, san'at ve kültürel alanlarda da kendini göstermektedir. Ekonomik alanda bağımlılığımız tüm üst yapı kurumlarımızın ulusallık içinde oluşturulup geliştirilmesini engellemektedir.

Eğitimizin bugün içinde bulunduğu çıkmazının nedenini Emperyalist-kapitalist sistemin içinde bulunduğu çıkmazında aramamız gerekmektedir.

Emperyalistler ve yerli egemen güçler, kendi sömürü düzeninin devamı sağlayacak bir eğitim sistemi düzenleyip, uygulamakta, Bu eğitim uygulamasının temelinde üreten fakat ürettiğine sahip çıkmayan insan tipinin yetiştirilmesi yatmaktadır. Bu nedenledir ki şu üç insan tipinin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

1. Emperyalist-kapitalist kültürün yozlaştırdığı, kendi toplumundan ve toplum sorunlarından soyutlanmış insan tipi,
2. Emekçi sınıf ve tabakaların ekonomik ve demokratik istemlerini bastırmak, örgütlenmelerini önlemek için militarist, söven, ırkçı kültürle şartlanmış emperyalizmin ve yerli egemen güçlerin vurucu milis gücünü oluşturan insan tipi.
3. Dinsel kültürle şartlanmış insan tipi.

MEKTUPLA ÖĞRENİM ÇIKMAZI

Eğitim bir yönüyle kapitalist için, üreten insanları ustalaştıran, bir araçtır. Geri bıraktırılmış ülkemizde emperyalizm ve onunla bütünleşen yerli egemen güçlerin gereksinmelerini karşılayacak kadar insan gücünün eğitilmesi amaçlanmıştır. Toplu mumuzun diğer fertlerinin eğitilmesi, tüketime dönüktür. Bu nedenledir ki yıllar üniversite ve yüksek okulların önünde büyük bir yığılma meydana getirmiştir. Bu yığılmayı önlemek, popülist bir alnayışla ülkemiz, emekçi sınıf ve tabakaların gereksinmeleri kenara itilerek «MEKTUPLA YÜKSEK ÖĞRENİMLE» amaçlanmıştır. Gençlerimize Tüm Üniversite kapılarını sınavsız açacaklarını vadedenler, çareyi çağdaş eğitim anlayışının tüm ilkelerinden yoksun «MEKTUPLA ÖĞRENİMDE» buldular.

Eğitim sistemimizde görünen yoz, ezberci anlayış burada da kendisini göstermektedir. Hakim sınıfların çıkarları doğrultusunda şartlanmış, yetersiz, şöven, ırkçı kültürün savunucusu ve militanı olan bazı öğretim üyelerinin hazırladığı ders notları, öğrencilere gönderilmekte ve öğrencilerin tartışma, eleştirme özgürlükleri de ellerinden alınarak onlara hazır reçeteler sunulmaktadır. Sınavlar yu notlar üzerinden yapılmakta böylece de kendi çıkarlarına dönük insanların yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

BUGÜN, MEKTUPLA ÖĞRENİM POLİTİK ARENA VE KIYIM MAKİNASI HALİNE GETİRİLMİŞTİR.

Milliyetçi Cephenin kurulduğu bugüne kadar halkımız, gençlerimiz, öğretmenlerimiz üzerinde de göstermiştir. Kendi görüşüne uymayan bir siyasi iktidarın getirdiği

bu kurumun başarısız olması için tüm olanaklar seferber edilmiş, bünyesinde 65 bin gencin bulunduğu bu kurumu seçim yatırımı haline getirmiştir. Kurum ırkçıların, şövenistlerin ve faşistlerin arenası haline gelmiş, 65 bin gencin ümit kaynağı, ancak % 7 başarı vererek, ümitsizliğin sembolü haline getirmiş, yaz uygulama hakkını kazanan öğrenciler kendi kaderlerine terk edilmiş, kurslar komandoların terör uygulama alanları haline dönüştürümüştür. MEKTUPLA ÖĞRENİM KURUMUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN TÜMÜ EMEKÇİ HALKIN ÇOCUKLARIDIR. HAKİM SINIFLARIN ÇOCUKLARI ZATEN ÜNİVERSİTELERDE, ÖZEL OKULLARDA, DIŞ ÜLKELERDEKİ OKULLARDA ÖĞRENİM GÖRMEKTEDİR. BU DA BİZE OYNANAN OYUNLARIN KİME KARŞI OLDUĞUNU NAÇIK KANITIDIR.

İlkokul öğretmenlerinin, yüksek öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla açılan «yaz okulları» yapılan bir değişiklikle «mektupla yüksek öğrenime» bağlanmıştır. Bu uygulamayla egemen sınıflar ve onların temsilcileri öğretmenler üstüne estirdikleri teröre bir yenisini daha katmışlardır. Halkımızın sorunlarını dile getiren, hakim sınıfların eğitimine karşı gelen, emekçi sınıf ve tabakaların gereksinmelerine uygun bir eğitim uygulaması için mücadele eden öğretmenler üzerinde yoğunlaştırılan baskı ve tahakküm, kıyımlar, sürgünler, kurşunlamalar bizi mücadelelerimizden döndürmeyecek aksine daha çok birleşmemizi saflarımızı sıklaştırmamızı sağlayacaktır.

TÖB — DER olarak egemen güçlerin halkımız, eğitimimiz, özellikle son günlerde mektupla öğrenim üzerinde oynadıkları oyunlarına karşı en etkin bir biçimde mücadele edeceğimizi açıklıyoruz. 65 Bin gencimizin üzerinde oynanan kumara son verilmesi, mektupla öğrenimin en kısa zamanda çağdaş eğitim ilkelerine uygun kurum haline getirilmesi için tüm ilerici, basın ve örgütleri görev başına çağırıyoruz ve diyoruz ki:

Halkımız; kendi gücü ve kendi öz örgütü ile tüm emeği ile geçinenleri gerçek mutluluğa ulaştıracaktır.

Çetiner Göze Girmeye Çalışıyor

A. P. eski milletvekili adaylarından Ali Rıza Çetiner «Cephe»nin gözüne girebilmek için yoğun bir çaba içine girmiş bulunuyor. «Cephe» kurulur kurulmaz Ankara Milli Eğitim Müdürlüğüne getirilen Çetiner ilk gösterişli «icraatını» memleketi olan Sulapyurt'ta yaptı.

Özellikle TÖB — DER ve TÖB — DER'li öğretmenler üzerinde yoğun bir terör havası estirmeyi amaçlayan Çetiner el altından haberler göndererek «Sulakyurt'ta TÖB — DER'li öğretmen bırakmayacağını, TÖB — DER'i yerle yeksan edeceğini, kendilerinden olmayan bütün öğretmenleri süreceğini» söylemiştir. Arkadaşlarımızın bu tür baskılara boyun eğmemesi karşısında Sulakyurt İlköğretim Müdürü'nü «Makamına» çağıran Çetiner kendilerinden olmayan öğretmenlerin sürülmesi, TÖB — DER'li öğretmenlerin sıkıştırılması ve ilçeyi terketmeye zorlanması için kesin talimat vermiştir. İlköğretim Müdürü bu emri yerine getirebilmek için çok çaba göstermiş ne var ki «ayağına kadar gelen kısmetten» yararlanıp» göze girmeyi becerememiştir.

Daha sonra kendi işini kendi görmek isteyen Çetiner yeğeninin başkanlığında bir grup komandoyu üyelerimizden Hasan Gül ve Bayram Çıtak üzerine sürmüştür. Komandolar arkadaşlarımızı hırpalamışlar ve «TÖB — DER'i kapatmadıkları takdirde öldüreceklerini» söylemişlerdir.

Bütün yasa dışı baskılara karşı arkadaşlarımız dimdik ayaktadır.

AÇIKLAMA

103. SAYIMIZDA YAYINLANAN BASIN BÜLTENİ GENEL BAŞKANIMIZ CEMİL ÇAKIR TARAFINDAN YAYINLANMIŞ SONDAKİ İMZA BASIMEVİNDE YANLIŞLIKLA ÇIKARILMIŞTIR. DÜZELTİRİZ.

141-142 ÜZERİNE

IX

HALİT ÇELENK

İnceleme konusu bu maddelerin ilk biçimleri ile geçirdikleri değişiklikleri ve gerekçelerini yukarıda görmüş ve bu değişikliklerin siyasal, sosyal ve ekonomik nedenlerini de kısaca açıklamaya çalışmış bulunuyoruz.

Maddeler üzerinde öteden beri basında ve hukukçular arasında sürekli tartışmalar olmuş, çeşitli yönlerden eleştiriler ileri sürülmüş ve maddelerin Anayasaya aykırı olduğu söylenegelmiştir. Sonunda Türkiye İşçi Partisi tarafından 1963 yılında Anayasa Mahkemesine bir dava açılmış ve maddelerin Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülerek iptalleri istenilmiştir.

Anayasa Mahkemesi sonuç olarak maddelerin Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiş, ancak 15 hakimden kurulu Yüksek Mahkemenin 7 üyesi değişik gerekçelerle karara karşı oy kullanmışlardır. Böylece karar 7/8 bir çoğunlukla alınmıştır.

141 — 142. maddelerle düşünce özgürlüğü açısından önemli gördüğümüz bu kararı okuyucuya sunmak ve daha sonra da kendi görüşümüze göre kararı eleştirmek, bilime aykırı ve yanlış yönlerini kısaca açıklamak istiyoruz!

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No : 1963-173
Karar No : 1965-40
Karar tarihi : 26/9/1965
Davacı : Türkiye İşçi Partisi

Davanın konusu : Türk Ceza Kanununun 5844 sayılı Kanunla değişik 141/. ve 142/1. maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmeleri isteminden ibarettir.

İlk İnceleme :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünün 15 inci maddesi uyarınca 11/3/1963 gününde yapılan ilk incelemede, İşçi Partisi Tüzüğünün 17 nci maddesine göre partinin en yüksek merkez organının Merkez Yönetim Komitesi olduğu üyelerden İsmail Hakkı Ülkmen, İbrahim Senil, Celâlettin Kuralmen ve Mühittin Gürün'ün, Parti Tüzüğünün 15 inci maddesi gereğince partinin en yüksek Merkez Organının Genel Yönetim Kurulu olduğu yolundaki muhafeletleriyle tespit olunduktan sonra, olayda Türk Ceza Kanununun 141 inci ve 142 nci maddelerinin 1 numaralı bentleri hakkında iptal davası açılması için Genel Yönetim Kurulunca Merkez Yönetim Komitesine tam yetki verildiği ve bu Komitece de dava açılmasının kararlaştırıldığı anlaşıldığından davanın Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin 1 numaralı bendine uygun olarak, partinin yetkili organı tarafından açıldığının kabulüne üyelerden Şemsettin Akçoğlu'nun, dava açma kararının, partinin en yüksek organı olan Büyük Kongrece verilebileceği yolundaki muhafeleti ile karar verilmiş olmakla hazırlanan rapor, dava dilekçesi, sözlü açıklama tutanağı, Tük Ceza Kanununun iptali istenen maddeleri ile Anayasa'nın dava ile ilgili hükümleri, bunlara ilişkin gerekçeler, komisyon raporları, Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Davanın gerekçesi :

Davacı Parti, dilekçesinde; iptalini istediği T. C. K. nun 141/1 inci ve 142/1 inci maddelerinin, Anayasa'nın temel ilkelerine, belli maddelerine ve 65 inci maddesi delâtiyle 6366 sayılı İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin yine belli maddelerine açıkça aykırı bulunduğunu ileri sürdükten ve Türkiye Cumhuriyeti Yeni Anayasası'nın, (Kökleri Kurtuluş Savaşı Türkiye'sinden, çağdaş uygarlığa yönelmiş halkçı, çağdaş anlamda demokratik, Cumhuriyetçi, devletçi, lâik, ulusal ve sosyal, barışçı bir hukuk devleti) ni kurduğunu ifade ettikten sonra, Anayasa'mızın dayandığı temel ilkeleri :

1 — Halkçılık ve İnsan Haklarına dayanan çağdaş anlamda demokrasi : (a - Halkçılık ve Cumhuriyetçilik, b - Çağdaş anlamda demokrasi.

2 — Devletçilik,
3 — Türk milliyetçiliği ve lâiklik,
4 — Devrimcilik,
5 — Barışçılık,
6 — Anayasa'nın üstünlüğü

başlıkları altında sıralamakta ve bu ilkeler hakkında kendi görüşünü belirten uzun açıklamalarını;

«Kurtuluş Savaşı Türkiye'sinin emeği yüce değer bilen halkçı ideolojisinden hareketle, çağdaş anlamda demokratik sosyal bir hukuk devleti kurmak amacında olan yeni Anayasamız, kişi dokunulmazlığını, düşünce ve inanç hürriyetlerini ve bunların tabii sonuçları olan çağdaş demokrasinin, sosyal hukuk devleti düzeninin vazgeçilmez bütün hak ve hürriyetlerini, toplumumuzun ekonomik, sosyal, politik ve hukuki temel düzenlerinin kaynağı ve dayanağı olarak kabul etmiş ve çağdaş bilimin biricik yol gösterici olduğu inancı ile toplum hayatını devrimci ve evelüsyonist bir açıdan değerlendirip kavrayan Anayasamız bu temel düzenlerin, halkın bilim ve tekniğin ilerletici etkisi ile boyuna değişip dönüşen toplum gerçekleri yönünde ve değişen gerçeklerle ahenkli olarak değişip dönüşmesini öngörmüştür.

Bundan dolayı Anayasamız, statükocu görüş ve davranışları, statik imtiyazlı durumları red eder. İnsan bireyine, halkın yaratıcı emeğine bir araç gözü ile bakan her türlü dikta rejimlerine, özellikle toprak ağalarının, kamu zararına çalışan spekülâsyoncu, sömürücü sermaye sahiplerinin, kapalı ve açık tahakkümüne kesinlikle karşıdır. İnsan hak ve hürriyetlerine aykırı, demokratik denge rejiminin kurulmasını, uygun biçimde işlemesini kösteklevyen bütün kanun ve davranışları hükümsüz kılar.»

Diyerek sonuçlandırmaktadır.

Dilekçede bundan sonra, T. C. K. nun 141/1. inci ve 142/1 inci maddelerinin, her şeyden önce yukarıda sözü geçen temel ilkelere aykırı bulunduğu ileri sürülmekte ve bu iddia özetle şu gerekçere dayandırılmaktadır :

«a - 1930 İtalyan Faşist Ceza Kanununun 270 inci ve 272 nci maddelerinden aynen dilimize çevrilerek mevzuatımıza alınmış ve sonra birkaç kereler değiştirilmek suretiyle bugünkü biçime sokulmuş olan T. C. K. nun 141/1 inci ve 142/1 inci maddeleri faşist dünya görüşünün ve bu felsefe ve görüşe dayanan faşist devlet ve toplum anlayışının bir ifadesidir. (...) maddenin (270 inci, 272) gerekçesinde, bu maddelerin faşist devlet ve toplum düzeni anlayışını dile getirdiği ve faşist devleti koruma amacı ile yürürlüğe konulduğu gerçeği açıkça belirtilmektedir. (...) sınıf tahakkümünü önlüyormuş gibi görünen 270 inci ve 272 nci maddeler, aslında mevcut bir tahakkümü korumak ve devam ettirmek amacı ile yürürlüğe konulmuştur. Bir dikta rejiminin dayanaklarıdır.

Türkiye'mizde de, bu maddeler tek parti rejiminin korunmasına yaramışlar, kurulu ekonomik ve sosyal temel düzenleri, özellikle orta çağ kalıntısı toprak rejimini ayakta tutmuşlardır (...) tutucu ve gerici gelenekler karşısında, uyarıcı, ilerici ve ilerletici her türlü eğilim ve akımı ezen ve susturan bu iki maddenin totaliter bir düşünüş ve davranışı temsil ettiği, bu yüzden de demokratik görüş ve yaşayışın, hürriyetçi ve insancı felsefesinin tam karşıtı olan bir felsefeyi yansıttığı açık bir gerçektir. Bu bakımdan, anılan maddeler Anayasa'nın yukarıda açıklanan temel ilkeleriyle çelişme halindedir.

b - Anılan maddeler, kurulmuş ekonomik, sosyal temel düzenlerden herhangi birinin devrilmesini suç saymakla, Türkiye'nin orta çağ kalıntısı ekonomik, sosyal temel yapısını değişmez, değiştirilemez bir hal olarak kabul etmektedir. Değişmeyi, değiştirmeyi red eden bu anlayış, bir çeşit yeni (bid'atçılıktan) başka bir şey değildir. Ve Anayasa'mızın devrimcilik ilkesi ve toplum olaylarını evolüsyonist açıdan değerlendiren temel görüşü ile açıkça çelişmektedir.

c - Anılan maddeler, statükocu karakterleri ve toprak ağalarının kamu zararına çalışan spekülâsyoncu, sömürücü sermaye sahiplerinin fiilî tahakkümlerini ve imtiyazlı durumlarını korumakla Anayasa'mızın halkçılık ve sosyal adalet ilkelerine aykırıdır.

ç - Anılan maddeler, statükocu karakterleri ile toplum düzeninin boyuna değişip dönüşmesini sağlayan batı anlamında demokrasi rejimine, yani Anayasa'mızın toplumsal sınıflar arasında denge kuran çok partili demokratik düzen anlayışına aykırıdır.

d - Anılan maddeler, statükocu karakterleri ile statükonun tam tersi demek olan hürriyetçi ve insancı dünya görüşüne ve bu görüşü dile getiren Anayasa'mızın temel hak ve hürriyetler rejimine aykırıdır.

e - Anılan maddeler, statükocu, dolayısiyle tutucu ve gerici karakterleri ile, şovence duyguların gelişmesine, ırklar, dinler ve uluslararasında düşmanlık tohumlarının filizlenmesine elverişli bir ortam ya-

rattıkları için Anayasa'mızın halkçı, insancı, ırk, din v.s. bakımlardan insanlar arasında eşitsizlik yaratan ayırımlar gözetmeyen felsefesine ve özellikle «yurtta sulh cihanda sulh ilkesine aykırıdır.»

Dilekçenin bundan sonraki kısmı, (Türk Ceza Kanununun 141/1 inci ve 142/1 inci maddeleri yukarıda sırası ile açıklanan temel Anayasa ilkelerinin herbirine doğrudan doğruya aykırıdır.) başlığını taşımakta ve sözü geçen maddelerin :

1 — Kişinin temel hak ve hürriyetlerini yok eden kendi prensipleri dışında hiç bir siyasî teşekküle müsaade etmeyen bir Devlet sistemi olan faşizmin temel taşı olduklarından, Anayasa'nın birinci büyük ilkesi olan çağdaş anlamda demokratik, kişinin temel hak ve hürriyetlerine inanan, sosyal adaleti gerçekleştirmeyi amaç bilen bir sosyal cumhuriyet nizamına aykırı bulundukları,

2 — Toplumun temel nizamlarını açıkça dondurmuş olduklarından Anayasa'mızın ikinci büyük ilkesi olan evolütif bir toplum düzeni anlayışına şiddetle aykırı bulundukları,

3 — Temel hak ve hürriyetlerin özünü yok ettiklerinden, Anayasa'mızın, kanunların Anayasa'ya aykırı olamıyacağı ve kanunların kişiye ait temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamayacağından ibaret olan üçüncü temel ilkesine de aykırı oldukları,

İleri sürülmekte ve bu iddialar; söz konusu maddelere İtalyan Ceza Kanununun kaynaklık etmesine ve Büyük Millet Meclisinde geçen ve maddelerden cebir unsurunun çıkarılmasına ilişkin bulunan görüşmelere dayandırılan açıklama ve yorumlarla ispatlanmağa çalışılmaktadır.

Dilekçede bundan sonra :

(Türk Ceza Kanununun 141/1 inci ve 142/1 inci maddeleri Anayasa'mızın, ilkelerinden ayrıca, 8 inci maddesi delâletiyle 10., 11., 12., 20., 21., 56., 57. ve 155 inci maddelerinin herbirine aykırıdır.) başlığı altında, sözü geçen Anayasa maddeleri incelenerek, dava konusu maddelerin, bunlarla çeliştiği ileri sürülmekte ve;

«Anayasa'nın 20 nci maddesi her türlü düşünce ve inancı söz, yazı ve resim ve başka yollarla açıklamak hakkını mutlak olarak tanımıştır. Bu mutlak hak ve hürriyet, 11 inci maddeye göre Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olmak şartiyle ancak kanunla sınırlanabilir. Fakat bu sınırlamalar temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamazlar.

Anayasa'nın 21 inci maddesine göre herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme ve açıklama ve yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma yapma hakkına sahiptir. Bu hak ve hürriyet, bilim hürriyeti, tabiat kanunlarının objektif ölçülerini kullanmak, onlara bağlanmaktan ibaret oduğuna göre, bilimin objektif değeri karşısında bu hak ve hürriyetin kişisel bir hak ve hürriyetten farklı olarak tam manası ile mutlak mahiyette bulunduğu tezahür eder ki, gerçekten de matematik veya herhangi bir bilimsel objektifiğin değil özüne dokunmak, kılına bile dokunulamaz.

Bundan dolayı toplumcu mahiyette bir bilimin yasaklanması sonucuna varan T. C. K. nun 142 nci maddesinin Anayasa'nın 21 inci maddesi ile çeliştiği aşikârdır. Yine bundan dolayıdır ki 21 inci madde ile teminat altına alınan bilim hürriyetinin Anayasa'nın 11 inci maddesindeki sebeplerle dahi hiç bir derecede sınırlanamıyacağını kabul gerekir.

Anayasa'nın 56 ncı ve ve 57 nci maddeleri (...) temel hak ve hürriyetleri kullanan ve onların dokunulmazlığını bilen ve bunlara güvenen vatandaşların siyasî parti kurma hakkına sahip olduklarını ve bu partilerin ister muhalefette olsun, ister iktidarda olsun demokrasinin vazgeçilmez unsurlarını teşkil ettiğini açıklamaktadırlar.

Oysa, T. C. K. nun 141 1 inci ve 142/1 inci maddeleri toplumcu nitelikte siyasi düşüncenin ve bu düşünce etrafında teşkilâtlanma hürriyetinin özünü ortadan kaldırmaktadır. Zira: «Müesses sosyal ve ekonomik temel nizamların dokunulmazlığı» ilân edilmekle bu iki madde toplumun ekonomik ve sosyal düzenlerini emek esasına göre yeniden düzenlemek ve değiştirmek için teşkilat kurulmasını ve bu yolda propaganda yapılmasını yasaklamıştır. Böylece, toplumcu dünya görüşüne ve emek haklarının savunulmasına bağlı olan düşünce ve inançların özü ortadan kaldırıldıktan başka, siyasî, felsefî kanaatler arasında da bir ayırım gözetildiği ve istihsal düzeni ile ilgili emekten yana değişmelerin yasaklandığı görülmektedir. Anayasa'nın 56 ncı ve 57 nci maddelerine gelince (...) elbette siyasî parti mefhumunun ilmî mahiyetine uygun olarak ekonomik ve sosyal politik görüş ayrılığına sahip sosyal sınıfların karşılıklı münasebetlerinin çeşitli yönlerden düzenlenmesi imkânları kullanılacak ve emeği ile yaşayanlar, kendi menfaatlerine uygun bir veya birkaç siyasî parti kurarak yine kendi menfaatlerine uygun bir

politik sosyal ve ekonomik düzen değişikliği için propaganda yapacaktır. Fakat T. C. K. nun 141/1 inci ve 142/1 inci maddeleri bu yoldaki partileri de propagandalarını da yasaklamaktadır. Ve böylece de Anayasa'nın 56 ncı ve 57 nci maddelerine de aykırı bulunmaktadırlar. Kaldı ki emeği ile yaşayanların kendi menfaatlerini bağımsız partilerle korumaları ve toplum düzeninde gerekli değişikliğin kanun yolundan yapılması için serbestçe propaganda yapmaları, Serbestçe teşkilatlanmaları kabul edilmeyecek olursa bu hakkın özü çiğnenmiş olmaktan başka, toplumlar durmadan gelişerek değiştiklerinden bu değişikliklerin Anayasa'ya uygun yollardan tahakkukunun önlenmesiyle birlikte bu takdirde kanunun ve Anayasa'nın tasvip etmediği cebir ve şiddet yolu açılmış olacaktır. Bunun arzulanan bir netice olmadığı ise herkesçe teslim edilir.» denilmektedir.

Dilekçenin bundan sonraki kısmında ;

(Türk Ceza Kanununun 141/1 inci ve 142/1 nci maddelerinin tamamen iptalinden kaçınmak için Anayasa'mızın 3 üncü ve 4 üncü maddelerine sığınmaya imkân yoktur.)

'Türk Ceza Kanununun 141/1 inci ve 142/1 inci maddeleri, kanunsuz suç olmaz prensibini ihlâl etmekle de Anayasa'ya aykırıdır.)

'Türk Ceza Kanununun 141/1 inci ve 141/1 inci maddeleri 5997 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununa aykırı hukuk dışı tasarruflardan biri olarak tedvin edilmişlerdir.)

(Türk Ceza Kanununun 141/1 inci ve 142/1 inci maddelerinin sosyal ve kültürel hayata etkileri de zararlıdır.)

(T. C. K. nun 141/1 inci ve 142/1 inci maddeleri İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri korumaya dair Sözleşmeye de aykırıdır.)

Başlıkları altında toplanan iddialar yer almış ve bu konularda açıklamalar yapılmış bulunmaktadır.

Davacının sözlü açıklaması :

Bu konudaki isteğinin Mahkemece kabul edilmesi üzerine yapmış olduğu sözlü açıklamasında davacı, dilekçesindeki görüşlerini çeşitli açılardan tekrarladıktan ve dava konusu maddelerle ilgili bazı uygulamalardan söz ettikten sonra özet olarak :

«Anayasa'mızın, sosyalizm açık bir Anayasa olduğunu, Anayasa'da (Bu Anayasa, sosyalist Anayasa'dır.) diye yazılmasına lüzum bulunmadığını, buna mukabil Anayasa'mızın kapitalizme ve liberalizme (kamu yararı) ile ve (Devlete sosyal ödevleri gerçekleştirmeyi yükümlemesi) ile sınır koyan bir Anayasa olduğunu sosyalizme ise katiyen sınır tanımadığını, Anayasa'nın, her türlü dikta rejimini yasakladığını, iktidara hangi yoldan gelirse gelsin herhangi bir şahsın veya partinin tahakküm kurmasına ve millî egemenliği tekeline almasına imkân olmadığını, bu bakımdan birer dikta rejimleri olan komünizmi de faşizmi de yasakladığını, bundan başka Anayasa'mızın Cumhuriyetçiliğe aykırı, bölgecilik amacı güden, Türk Milletini bölen yahut padişahlığı getirecek bir düzen tasavvur eden partileri de yasakladığını, bunların dışında Anayasa'mızın hiç bir partiyi yasaklamadığını ve 141/1 inci ve 142/1 inci maddelerin de sadece komünizmi yasakladığına dair olan iddiaların yerinde olmadığını, zira maddede komünizmin bir tarifinin bulunmadığını ve maddede bahsi geçen sınıf tahakkümünün ise, sadece komünist rejimin müeyyiz vasfı olmayıp, faşizmin de mümeyyiz vasfı olduğunu halbuki bu maddelerin yalnız komünizmi yasaklamayıp sosyalizmi de yasakladığını»
ileri ürmüştür.

Yukarıdanberi yapılan açıklamalardan da anlaşıldığı üzere davacının esas görüşü; sözü geçen 141/1 inci ve 142/1 inci maddelerin, sadece sınıf tahakkümüne, komünizme, anarşizme yönelen çabaları yasaklamayıp, Anayasa'nın çeşitli maddelerinin teminatı altında bulunan başka fikir ve dernek (siyasi parti parti dahil) çalışmalarını, bu arada sosyalizmi de yasakladığına ve dört kez değiştirilmiş oldukları halde, faşit karakterlerinin değiştirilmemiş bulunduğuna dayanmakta ve dilekçede çeşitli yönlerden ele alınmış bulunan Anayasa'ya aykırılık iddialarının da, bu nedenlerle öne sürüldüğü görülmektedir.

Esasın incelenmesi :

Türk Ceza Kanununun 141 inci ve 142 nci maddelerinin, iptalleri istenilen 1 numaralı bentleri şöyledir .

«Madde 141/1. Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmağa veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler (... (cezalandırılır.

Bu kabil cemiyetlerin bir kaçını veya

hepsini sevk ve idare edenler hakkında (...) cezası hükmolunur.»

«Madde 142/1. Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek veya Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekün yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapan kimse (...) cezalandırılır.»

Bu hükümlerin incelenmesinde de anlaşılacağı üzere :

141 inci maddenin 1 numaralı bendinde;

a) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe;

b) Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmağa;

c) Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeğe;

matuf cemiyetleri,her ne suret ve nam altında olursa olsun, kurmağa tevessül etmek veya kurmak, veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare etmek veya bu hususlarda yol göstermek;

142 nci maddenin 1 numaralı bendinde de :

a) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek;

b) Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak;

c) Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek;

ç) Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yok etmek;

için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak;

eylemleri suç sayılarak yasaklanmışlardır.

Bunlardan 141 inci maddenin 1 numaralı bendinde yer alan(sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun, kurmaya tevessül etmek veya kurmak veya bunların faaliyetlerini tanzim veyo sevk ve idare etmek veya kurmak veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare etmek veya bu hususlarda yol göstermek.) eylemi ile 142 nci maddenin 1 numaralı bendinde yer alan (sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak) ve (Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topykûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak.) eylemlerini yasaklayan hükümlerin, Anayasaya aykırı olup olmadıklarının bentlerin kapsadığı diğer hükümlerden önce incelenmesi, bunların değişik açılardan ele alınmalarının mümkün olması bakımından, uygun görülmüştür.

I — Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmağa tevessül etmek veya kurmak veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare etmek veya bu hususlarda yol göstermek eylemleri ile sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak eylemi her şeyden önce, Anayasa'nın 2 nci maddesinde yer alan «Türkiye Cumhuriyeti, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.» hükmüne ve bu maddenin gönderme yaptığı başlangıç kısmında belirtien;

(Bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasade ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında toplayan ve milletimizi dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak ve; «Yurtta sulh» cihanda sulh» ilkesinin, millî mücadele ruhunun, millet egemenliğinin, Atatürk devrimlerine bağlılığın tam şuuruna sahip olarak;

İnsan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütün hukukî ve sosyal temelleriyle kurmak...)

amaçlarına aykırıdır.

Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflara tahakkümünü halinde, milletin bütün fertlerinin kader, kıvanç ve tasa ortaklığının yerini, sınıflara mahsus, ayrı kıvanç ve tasalar alacağından, Anayasa'nın bu konularda öngördüğü birlik yıkılacaktır. Sınıfların birbirine zıt olan duyguları millî birliği zedeleyecek ve yurt içinde sulh ve sukûnu bozacaktır. Belki de sınıf mücadelesi, hukuk sahası dışına çıkabilecek, ezmek ve ezilmemek çabaları, iç boğuşma haline gelebilecektir.

Sınıf tahakkümünü korumak yolundaki bu çatışmalar, millî mücadele ruhunu, Anayasa'nın millet egemenliği kuralını ve Atatürk devrimlerine bağlılık şuurunu da kökünden sarsacaktır.

Millî mücadele ruhu, bütün milletin vatanı kurtarma çabasında elbirliği yapması

ve her türlü fedakârlâğa seve seve katlanması anlamını taşır. Belli bir sınıfın tahakkümünü tesis etme çabalarının yaratacağı kin yüzünden milli mücadele ruhu da sarsılacaktır.

Sınıf tahakkümünün bulunduğu yerde millî egemenliğin var olduğu savunulamaz. Çünkü, egemenlik milletin tümünde değil, hükmeden sınıfta olacaktır.

Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflara tahakkümü, Atatürk devrimlerine bağlılık şuuru ile de bağdaşamaz. Çünkü, Atatürk devrimleri Türk milletini her alanda çağdaş uygarlık düzeyine çıkartmayı ve huzura kavuşturmayı gaye edinmiştir. Bütün devrimler, topyekün milletin yükselmesi amacı ile yapılmıştır.

Bir sınıfın diğer sınıflara tahakkümü eylemi, insan hak ve hürriyetlerine de aykırıdır.

Anayasamız kişinin temel haklarını ve ödevlerini çeşitli maddelerinde göstermiştir. Sınıf tahakkümü, bu hak ve ödevlerin, belli sınıflara hasredilmesine veya bunların özlerine dokunacak şekilde kısıtlanmasına imkân verdiği için, insan hak ve hürriyetleri düzenine uygun düşmez.

Bu eylem, sosyal adalet ve sosyal güvenlik ilkelerine de aykırıdır. Çünkü bunlar bir sınıfı değil, sınıfı ne olursa olsun bütün kişileri kapsayan ülkelerdir. Sınıf hâkimiyetine dayanan bir Devlet sisteminde ise, sosyal adalet ve sosyal güvenliğin bütün kişiler için varolduğu söylenemez.

Bu eylem, hukuk devleti esaslarına da aykırıdır. Anayasa'mızın kurduğu devlet düzeni, hukuk devleti niteliğinden ayrılmaz. Hukuk devleti de, bütün faaliyetlerinde hukukun hâkim olduğu bir devlet düzenidir. Sınıf hâkimiyetinde,, böyle bir devlet düzeninden söz edilemiyeceği aşikârdır.

Bu eylem, lâiklik ilkesine dokunulmasına da yol açabilir. Çünkü sınıf tahakkümü düzeninde bu ilkeyi zedeleme arzusuna karşı koyabilecek bütün güç ve engeller ortadan silinmiş durumdadtr.

Bu eylem, demokratik devlet esaslarına ve Anayasa'nın, «Türkiye Cumhuriyetinin her türlü saltanat, şahıs ve zümre hâkimiyeti şekillerini reddeden, demokratik bir devlet olduğu» gerekçesine dayanan ve «Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.» hükmünü koyan 1 inci maddesine de aykırıdır.

Demokratik devlet, egemenliğin bir kişi zümre veya sınıf tarafından, bellir sınıflar yararına kullanılamadığı, serbest ve genel seçimin iktidara gelmede ve iktidardan ayrılmada tek yol olarak kabul edildiği ve iktidarın bütün millet yararına kullanıldığı, kısacası, demokrasi prensiplerinin hâkim olduğu bir idare biçimidir. Sınıf tahakkümünde ise bu prensiplerin yer alması düşünülemez.

Kaldı ki Anayasa'nın 4 üncü ve 12 nci maddeleri, iptali istenilen bentler yönünden, kesin ve açık hükümler taşımaktadır.

Bunlardan 4 üncü maddede «Egemenlik kayıtsız şartsız Türk Milletinindir.

Millet, egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre yetkili organlar eliyle kulanır.

Egemenliğin kullanılması hiç bir suretle belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiç bir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisini kullanamaz.»

denmektedir.

Anayasa'nın bu maddesi, konuya kesinlik getirmektedir. Madde, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etme eylemini açıkça reddetmekte ve egemenlik kayıtsız şartsız Türk Milletininrir.» hükmü ile de sınıf egemenliğini Anayasa dışına itmektedir.

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları ise; egemenliğin, Anayasa'nın belirttiği esaslar çerçevesinde ve yetkili kıldığı organlar eliyle kullanılabileceğini, bunların dışında hiç bir kişi, zümre veya sınıfın, buna sahip çıkamıyacağını, kesin olarak belirtmektedir.

12 nci maddede «Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.»

hükümleri yer almıştır.

Sınıf tahakkümünü Anayasa'nın bu maddesi de yasaklar. İkinci fıkradaki «Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.» hükmünün sınıf imtiyazına dahi müsaade etmemesi karşısında, hukuk kurallarını, insan hak ve hürriyetlerini daha ağır derecede bozan sınıf tahakkümünun, Anayasa düzenine tamamiyle aykırı olacağından şüphe edilemez.

Anayasa'nın 57 nci maddesi de sınıf tahakkümünü önleyen hükümler taşımaktadır. Özellikle maddenin birinci fıkrasının «siyasî partilerin tüzükleri, programlaı ve faliyetleri, insan hak ve hürriyetlerine dayanan demokratik ve lâik cumhuriyet il-

kelerine ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmezliği temel hükmüne uygun olmak zorundadır. Bunlara uymayan partiler temelli kapatılır.» şeklindeki hükmü ile, siyasî partilerin, demokrasi düzenini, cumhuriyet ilkelerini, insan hak ve hürriyetlerini ve lâiklik esasını yıkacak bir kuvvet haline gelmeleri önlenmiştir.

Yukarıda belirtildiği gibi Türkiye Cumhuriyeti, saltanat, zümre ve sınıf hâkimiyeti şekillerini reddeden demokratik bir devlet biçimidir. Bu esası, Anayasa'sın 1 inci maddesinin gerekçesinde bulduğumuz gibi, 2 nci maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyetinin niteliklerinde de bulmaktayız.

İnsan haklarını çiğnediği, fert huzurunu ve başlangıçtaki temel ilkeleri bozduğu, millî, demokratik lâik ve sosyal bir hukuk devleti nitelikleri ile bağdaşmadığı için, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflara hâkimiyetini amaç edinmiş siyasî partiler de Anayasa'mıza uygun bir müessese olarak kalamazlar. Böyle bir maksat güden siyasi partilerin, demokratik düzeni ve Cumhuriyetin temel ilkelerini yıkacakları aşikârdır.

Bu nedenlerle, Türk Ceza Kanununun 141 inci ve 142 nci maddelerinin 1 numaralı bentlerinde yer alan sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül etmek veya kurmak veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare etmek veya bu hususlarda yol göstermek veya bu konularda her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak eylemlerini yasaklayan hükümlerde Anayasa'ya aykırılık yoktur.

II — Dava konusu 142 nci maddenin 1 numaralı bendinde yer alan (Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak) eyleminin yasaklanması da Anayasa'ya aykırı değildir. Çünkü bu eylem, anarşizme yol açan niteliktedir. Anarşizm ise, demokratik bir hukuk devleti düzeni ile hiç bağdaşmayan ve Anayasa'nın topyekûn kaldırılmasını öngören bir sistem olduğundan, böyle bir düzeni kurma yolundaki çabaların yasaklanmasının, Anayasa'ya uygun ve onu korumaya yönelen bir tedbir olduğu, başkaca açıklamayı gerektirmiyecek derecede meydandadır.

III — 141 inci ve 142 nci maddeleri iptalleri istenilen 1 numaralı bentlerinde yer alan ve yukarıda incelenenler dışında kalan :

Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya;

Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeğe;

Matuf cemiyetleri, her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmağa tevessül etmek veya kurmak veya bunların faaliyetlerini sevk ve idare etmek veya buhususlarda yol göstermek (Madde 141/1);

Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak;

Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek;

için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak (madde 142/1);

eylemlerine gelince :

Bu eylemlerin gerçek niteliklerini anlayabilmek için, bunları yasaklayan hükümlerin Ceza Kanunumuza hangi maksatlarla alındıklarının araştırılması ve bu bakımdan söz konusu hükümlere ilişkin gerekçelerin incelenmesi gerekmektedir.

Türk Ceza Kanununun 141 inci ve 142 nci maddelerinin iptalleri istenen 1 numaralı bentleri; 1930 tarihli İtalyan Ceza Kanununun (ki Türk Ceza Kanununa esas olan 1889 tarihli kanunnun yerini almıştır.) 270 inci ve 272 nci maddelerinden, ilk kez 1936 günlü ve 3038 sayılı kanunla, Ceza Kanunumuza aktarılmış ve bu hükümler, sonradan 3531, 4934, 5435, ve 5844 sayılı kanunlarla dört kez değiştirilmiştir.

3038 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önce Türk Ceza Kanununun konu ile ilgili hükümleri şöyle idi :

Türk Ceza Kanununun, 125 inci maddesi ile başlayan ikinci kitabın (Devletin emniyetine karşı cürümler) başlıklı birinci babının, (Vatan aleyhinde cürümler) başlıklı birinci faslında yer alan hükümleri, Devleti, siyasî ve mülkî bütünlüğüne doğrudan doğruya yapılacak tecavüzlere karşı korumakta ve fakat zora dayanan siyasî rejimlerin ve bu arada komünizmin kurulması hazırlıklarını önlememekte idi. 1930 tarihli İtalyan Ceza Kanununun 270 inci ve 272 nci maddelerinden yararlanarak hazırlanan ve 1936 yılında yayımlanan 3038 sayılı Kanunla Ceza Kanununmuza bu konularda önleyici hükümler konmuştur.

Millî sınır tanımayan ve özellikle dünya ihtilâli iddiasında bulunan ihtilâlci sosyalizm (komünizm) in yayılması tehlikeleri karşısında her devlet, kendi rejimini korumak ihtiyacını duymuş ve bu yüzden memleketimiz de sözü geçen 3038 sayılı Kanunla bu yöndeki boşluğu kapatmak istemiştir.

Türk Ceza Kanununun 7/4/1936 günlü ve 3038 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 141 inci ve 142 nci maddelerinin birinci fıkraları şöyledir :

«Memleket dahilinde içtimaî bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü, şiddet kullanmak suretiyle tesis etmeye veya içtimaî bir zümreyi şiddet kullanarak ortadan kaldırmaya veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimaî nizamları şiddet kullanarak devirmeğe matuf cemiyetleri tesis eden, teşkil eden, tanzim eden kimse... cezalandırılır.» (Madde 141)

«Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü şiddet kullanmak suretiyle tesis etmek veya içtimaî bir zümreyi şiddet kullanarak ortadan kaldırmak veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimaî nizamları şiddet kullanarak devirmek, yahut memleketin siyasî ve hukukî herhangi bir nizamını yıkmak için propaganda yapan kimse cezalandırılır.» (Madde 142)

Bu maddelerin gerekçeleri özetle şöyledir:

«... Son zamanların bazı hadiseleri delâletiyle mevcut ceza hükümlerimizin bu hadiseleri dairei şümulüne almadığı görülerek Devletin emniyet ve selâmetini her türlü fena hareketlere karşı cezai müeyyidelerle mahfuz bulundurma lüzumu tahakkuk etmiştir. (...) 141 inci madde, Türkiye' de teşekkül etmiş veya edecek olan maksatları siyasî ve içtimaî nizamı bozmaya matuf bulunan siyasî cemiyetleri istihdaf etmektedir.

Maddenin sarahatine ve ihtiva ettiği hususlara nazaran komünsit ve anarşist cemiyetler bu maddenin şümulüne dahil bulunmaktadır. Devletin selâmet ve hayatını bu gibi muzır ve yıkıcı faaliyetlere karşı korumak için böyle bir madddeye lüzum vardır. (...) 142 nci madde ise, bu gayeye matuf propagandaları tecziye etmektedir. (Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi Yıl 1936. Cilt 12 S. Sayı 250).

16 Temmuz 1938 gününde yayımlanan 3531 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan 141 inci ve 142 nci maddeler şöyledir :

«Madde 141. — Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimaî bir zümreyi ortadan kaldırmaya veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimaî nizamları devirmeğe matuf cemiyetleri tesis eden, teşkil eden, tanzim eden veya sevk ve idare eden kimse (...) cezalandırılır.

Maksada vüsul için şiddet kullanmak da istihdaf edilmiş ise verilecek ceza (...) ağır hapistir.

(...)»

«Madde 142. — Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmak yahut memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimaî nizamları devirmek yahut memleketin siyasî veya hukukî bir nizamını yıkmak için propaganda yapan kimse (...) cezalandırılır.

Propaganda yukarıki fıkrada yazılı hareketleri şiddet kullanarak elde etmeye matuf bulunduğu takdirde verilecek ceza (...) ağır hapistir.

(...)»

3038 ve 3531 sayılı kanunlarda yer alan hükümlerin karşılaştırılmasından anlaşılacağı üzere, önce suç unsurları arasında bulunan şiddet kullanma hali, bu kanunla suç unsuru olmaktan çıkarılmış, ancak, yeni maddelere cezayı artırıcı sebep olarak alınmıştır.

Bu değiştirmelerin gerekçeleri özetle şöyledir :

«... 141. 142 nci maddeler, Ceza Kanununumuzun rejimi koruyan hükümleri ihtiva eden iki mühim maddesidir. (...) Bu hükümler, memleket dahilinde rejimi tam bir surette korumak için kâfi görülmektedir. Zira, Hükümet şeklini tağyir maksadına müstenit cemiyetlerin müesisleri ile idare heyeti azaları ve içtimai mahalinin sahip veya müstecir; haklarında Cemiyetler Kanununun koyduğu para cezasına dair olan hüküm istisna edilirse, mevzuatımızda, gayesi yukarıda yazılı maksatlar olduğu halde buna vüsul için şiddet kullanmayı istihdaf etmeyen cemiyetlerin tesis ve teşkili ve bunlara girmek ve bu maksatlar için propaganda yapmak keyfyeti bir ceza tahdidi altında bulunmamaktadır.

Bundan başka son defa Teşkilâtı Esasiye Kanununda yapılan değişiklikle Devletçilik, milliyetçilik, inkılâpçılık ve lâiklik Devletin ana vasıfları olarak kabul edilmiştir. Bu vasıflara muhalif gayesi olan cemiyetlerin tesis ve teşkilini ve böyle bir cemiyete girmek keyfiyetini ve bu yolda propaganda yapmayı ceza tehdidi altında men edici bir hüküm de yoktur. İşte bu iki maddede yapılan değişiklikle bu noksanlar ikmal edilmiş ve tatbikatta herhanki bir tereddüde mahal verilmemek üzere propagandanın fiil, söz veya her nevi neşir vasıtasiyle olabileceği tasrih edilmiştir. (T. B. M. M. Zabıt Ceridesi yıl 1938, cilt 26, S. sayı 320).

141 ve 142 nci maddelerde 13/6/1946 günlü ve 4934 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler şöyedir :

«Madde 141. — Memleket içinde içtimaî bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmaya veya memleket içinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimai nizamları devirmeğe matuf cemiyetler tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse ... cezalandırılır.

(...)

Bu maksatlara varmak için şiddet kullanılmak da istihdaf edilmiş ise veya zor kullanılmış ise verilecek ceza ... ağır hapistir.

(...)»

«Madde 142. — Memleket içinde içtimaî bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimaî bir zücreyi ortadan kaldırmak yahut memleket içinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimaî nizamları devirmek veya siyasî veya hukuk nizamları yıkmak için propaganda yapan kimse (...) cezalandırılır.»

Propaganda, yukarıdaki fıkrada yazılı hareketleri şiddet kullanarak elde etmeye matuf bulunduğu takdirde verilecek ceza... ağır hapistir.

(...)»

Bu değiştirmenin gerekçeleri özetle şöyledir :

«... Ceza Kanunumuza, 1938 yılında yapılan değişiklikler neticesinde konulan bazı maddelerin, memleketin güvenliğini bünyesine ve ihtiyacına göre doğru ölçüler dahilinde değiştirilmesi, partiler teşkiline karşı koyması ihtimali olan hükümleri değiştirilmesi amaciyle incelemeler yapılmış ve vatandaşların sınıf menfaatleri üzerine parti kurmalarına kanun yolu ile karşı koymaya devam etmek şeklinde hülâsa edilebilen ölçüler dahilinde bir değişlik yapmak üzere bu tasarı meydana getirilmiştir. (...)

141 inci madde sınıf esası üzerine kurulacak partilere karşı koymamaktadır Çünkü demokratik bir rejimde partiler birbirlerini yok etmek veya diğerleri üzerinde tahakküm tesis etmek gayesi ile kurulamazlar. Bu madde içtimai bir sınıfın diktatörülüğü veya içtimaî bir sınıfın ortadan kaldırılması gayesi ile kurulacak cemiyet leri ceza tehdidi ile yasak etmek suretiyle parti dktatörlüğünü önlemek ve çok partili demokrasi esaslarını sağlamaktadır

İkinci fıkrada siyasî veya hukukî nizamın ortadan kaldırılması mevzuundaki ortadan kaldırmanın zor yani kanuna aykırı yollarla yapılmasının gaye edinilmesi menedilmek istenilmiş ve bu suretle kanun yolları ile değişiklik yapılması için partiler kurulmasına imkân verilmiştir.

Memleketin güvenliğine, bünyesine ve ihtiyacına göre hangi nizamın kanun yolları ile dahi değiştirilmemesi gerektiğini açıkça göstermek lüzumu karşısında demokrasnin en ileri şekli olan cumhuriyeti korumak maksadı ile gayesi cumhuriyetçiliğe aykırı olan cemiyetler yasak edilmiştir. « (Tutanak dergisi yıl 1946, cilt 24, s. sayı 171.)

5435 sayılı Kanunla değiştirilen 141 ve 142 nci maddeler şöyledir :

«Madde 141. — Memleket içindeki içtimai bir sınıfın bir sınıfın diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimaî bir sınıfı ortadan kaldırmak veya memleket içinde kurulmuş iktisadî veya içtimaî temel nizamları devirmek amacı ile cemiyet tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse (...) cezalandırılır.

Amacı, cemiyetin siyasî veya hukukî herhangi bir temel nizamını devirmek olan yıkıcı cemiyetleri memleket içinde tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimse birinci fıkrada yazılı cezayı görür.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı amaçlara varmak için cemiyetlerce her ne suretle olursa olsun cebir ve şiddet kullanmak veya her ne suretle olursa olsun tehdit etmek vasıta olarak kabul edilmişse veya bu cihet açıklanmamış olmakla beraber cebir şiddet veya tehdit başarı için gerekli bulunmuş ise cemiyeti tesis, teşkil, tanzim veya sevk ve idare eden kimseye verilecek ağır hapis cezası ... aşağı olamaz.

(...)»

«Madde 142. — Memleket içindeki içtimaî bir sınıfın diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimaî bir sınıfı ortadan kaldırmak, yahut memleket içinde kurulmuş iktisadî veya içtimaî temel nizamları devirmek veya siyasî ve hukukî temel nizamları yıkmak için her ne suretle olursa olsun propaganda yapan kimse (...) cezalandırılır.

Propaganda yukarıdaki fıkradaki yazılı amaçlara varmak için cebir ve şiddet kullanmayı veya tehdit etmeyi de tazammun ediyorsa ilk fıkra uyarınca verilecek ceza (...) aşağı olmaz.

(...)»

B u değiştirmelerin gerekçeleri, özetle şöyledir :

«Son zamanlarda komünistlik ve dincilik propaganda ve cereyanları dikkati çeke-

cek bir mahiyet almıştır. Hal ve vaziyetin imkân ve müsaadesine göre çeşitli ve çok değişik şekillerde çalışmalarla cemiyet nizamlarını, komünist, esaslara ve dini akidelere uydurmak isteyenlerin gizli ve açık her nevi hareket ve faaliyetleri, memleket ve halkın emniyet ve selameti, ilerleme ve gelişmesi namına tehlike teşkil etmeğe başlamış ve cemyeti içinden gevşetip çökertmeğe matuf bu türlü bozguncu faaliyetlerin layık oldukları şiddet ve emniyetle takip ve tenkilini gerekli kılmıştır. (...)

141 inci maddenin ilk fıkrası ile yasaklanan eylemlerden birisi de memleket içinde kurulu iktisadî veya içtimaî nizamları devirmek amacı ile cemiyet kurmaktır.

İçtimaî nizam, bir cemiyetin varlığını koruyan bütün kaide ve müesseseleri, iktisadî nizam ise bir cemiyette, servetin istihsal ve tedavül ve taksimini ve sermaye ve emek sahipleri arasındaki münasebeti düzenleyen esas ve usulleri ifade eder. (...)

Komünizm, cemiyetin içinde zümre tahakkümünü kurmak veya bir zümreyi kaldırmak isteyen bir fikir sistemi olduktan başka, cemiyetin iktisadî ve içtimaî nizamlarını devirerek yerine kendi görüşüne uyvun iktisadî ve içtimaî nizam kurmayı tek gaye sayar. Bu sebepledir ki komünist cemiyetler maddenin ilk fıkrasına göre men ve zecredilmiş bulunurlar. (...)

Maddenin üçüncü fıkrası birinci ve ikinci fıkralarda yazılı suçların şiddet sebeplerini bildirir. Bu halde ceza. fıkrada görüldüğü veçhile, arttırılmıştır. Cebir ve şiddet maddî surette eşya veya şahıslara yöneltilebileceği gibi manevî olarak tehdit suretiyle de olabileceğinden, bu cihetler kanunda açıklanmakla beraber, bunların çeşitli işlenme tarzları (Her ne suretle olursa olsun) sözü ile yasak edilmiştir. Bundan başka cemiyetlerce başarı vasıtası olarak cebir ve şiddet kullanmak veya tehdit etmek, evvelden sözleşilip açıklanmamış olsa bile cemiyetin muhtemel mukavemetine karşı böyle bir vasıtaya müracaat etmeden amaca varmanın imkânsızlığı anlaşılırsa, cebir ve şiddet icra veya tehdit ikaz evvelden kabul edilmişcesine cezanın artırılacağı fıkrada beyan olunmuştur. «(T. B. M. M. Tutanak Dergisi yıl 1949, cilt 20 s. sayısı 257)

5844 sayılı Kanunla değiştirilen ve bugün yürürlükte bulunan 141 ve 142 nci maddelerin 1 numaralı bentleri şöyledir :

«Madde 141/1. — Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tamakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeğe matuf cemiyetleri her ne suretle ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler (...) cezalandırılır.

Bu kabil cemiyetlerin bir kaçını veya hepsini sevk ve idare edenler hakkında (...) hükmolunur.»

«Madde 142/1. — Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek veya Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yoketmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapan kimse (...) cezalandırılır.»

Bu değiştirmelerin gerekçeleri, özetle şöyledir :

«...Demokrasi bir mefkûredir. Bu mefkûrenin ilham almakta olduğu tek kaynak ise hürriyettir. Hürriyetin muayyen bir felsefe ışığı altında tefsir edilmesine göre ortaya çeşitli siyasî sistem örnekleri çıkmaktadır. Bilhassa İkinci Dünya Harbinden önce Almanya, İtalya, Japonya gibi devletlerde yerleşmek imkânını bulan faşist rejimler, demokrasi idealini külliyen inkâr etmiş olmakla bu mefkûreyi yaşatmak isteyen siyasî camialar için onlara karşı müdafaa ve muhafaza-i-nefs tedbirleri ittihaz olunması zaruridir.

Lâkin faşist diye tavsif olunan siyasî rejimin yanı başında hürriyeti, ve demokrasi idealini inkâr etmemekle beraber, bu kıymetleri, anlaşılmaları icap eden tarzdan başka türlü anlayan ve gayeye varmak için her türlü imkân ve vasıtaları makyavelist bir inanışla mübah ve meşru gören marksist bir demokrasi telakkisi mevcuttur.

Marksizm aslında muayyen br doktrinden ibaret olmayıp, insan ve dünya hakkında umumî bir görüş tarzı meydana getirir.

Marksist görüşün ekseriye zannedildiği gibi sadece bir iktisadî doktrini yoktur, aynı zamanda siyasî bir doktrini de vardır.

Marksist siyasî doktrinin esası tahakkümdür, yani diktatörlüktür. Tahakkümle hürriyet bir arada mütalaa edilemiyeceğine göre, marksist siyasî akidenin de gerçek demokrasi ile bir münasebeti kurulamaz. Bilakis, marksist siyasî telakkiyi gerçek demokrasinin zıddı ilarak mütalaa etmekte isabet vardır. (...)

Şu halde hürriyeti boğan, istibdada sürükleyen ve baskı yaratan tekmil cereyanlara karşı ferdi ve cemiyeti masun bulundurabilmek için Devlet hukuk nizamında kifayetli kaideler tesis etmiş olmalıdır.

Türk Ceza Kanununun halen mer'i bulunan 141., 142., 163 üncü maddeleri Türk vatandaşlarının,, Anayasa ile tanınan kamu haklarını ve Türk demokrasisini, ifrat cereyanlara, hürriyeti boğucu hareketlere ve bozguncu faaliyetlere karşı himaye eden hükümleri muhtevi bulunmaktadır. (...)

Gerçekten kanun vazının ifrat teşkil eder mahiyetteki bozguncu hareketlere karşı daima uyanık bulunması zarureti aşikârdır. Menşeini hariçte bulan ve yurt istiklalini, vatandaş haklarını imha gayretini güden istilacı hareketler, takip eyledikleri bozguncu gayelerini gizlemekte büyük maharet göstermekte, Türk cemiyetinin karşısına türlü kisvelere bürünerek çıkmaktadırlar. Takibedilen usulleri, metodları zamanın icaplarına uydurmakta ve bu suretle müdafaa vasıtalarının tesirine karşı korumakta büyük maharet göstermektedirler. Bu sebepler dolayısiyle kanun vaazının bu bozguncu ve Türk cemiyet ve demokrasisinin kalpgâhına müteveccih hareketleri dikkatle takip eylemesi ve yeni metodlara karşılık yeni müdafaa vasıtalarını tespit ve tayin ederek mevzuatı techiz eylemesi bir zarurettir. Ceza Kanunumuzun 141., 142., ve 163 üncü maddeleri değiştirilirken hareket noktası mezkûr müşahade olmuştur. (...)

141. inci maddenin birinci fıkrasında komünist birleşmelerin kurulmasına tevessül olunması, bunların teşkil, tanzim, sevk ve idare edilmesi ve bu hususta yol gösterilmesi suç sayılmış bulunmaktadır. Bu maksat (Bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünün tesisi) ibaresi ile ifade olunmuştur. Aynı fıkrada mevcut (Bir sosyal sınıfı cebir yolu ile kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal nizamları cebren yoketmeye matuf birleşmeler.) ibaresi ile istihdaf edilen gaye cebiri vasıta olarak kullanan sosyalist ve sair mahiyetteki birleşmeleri tecrim eylemektedir. (...)

İktisadî ve siyasî nizam tabirleri, çok geniş manâ ihtiva eylemeleri dolayısiyle her türlü bozucu ve bozguncu faaliyetleri ihata eylemek maksadiyle istimal edilmişlerdir. Bu itibarla mesela iktisadî nizam ferdî mülkiyete mütedair nizamı olduğu gibi, muhtevası iktisadî olan bütün hukukî münasebetler nizamını da ifade eder. Kanunlarca tanzim edilmiş bulunan sanayi, ziraat ve ticaret nizamları da keza iktisadî nizam çerçevesine dahildir. Buna nazaran meşei iktisadi olmayan topluluk nizamları da hukuki nizamı teşkil eder. (...)

Maddenin ikinci fıkrası, anarşizm mehilizm gibi cemiyet binasını bütünü ile yıkmayı istihdaf eden ve bunun yerine nizamsızlık ve teşkilâtsızlığı ikame eylemek isteyen bozguncu cereyanların tecrim ve tecziyesini istihdaf eylemektedir. Bu maksadı daha iyi ifade edebilmek için fıkraya (topyekûn tabirinin ilâvesi ile Devleti teşkil eden siyasî ve hukukî müesseselerin bütünü kastonulmuştur...» (T. B. M. M. Tutanak Dergisi yıl 1951, cilt 10, S. sayı 264)

Yukarıda özetlenen gerekçelere dayanan ve cebir unsurunu da kapsayan Hükümet Tasarısı ile yine cebir unsurunu kapsayan Adalet Komisyonu tasarısı ve raporu Genel Kurula sunulmuş, cebir unsurunun leh ve aleyhinde yapılan görüşmelerden sonra maddeler, tasarıdaki cebir unsuru çıkarılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Bu gerekçeler göstermektedir ki, söz konusu hükümlerin Ceza Kanunumuza alınmalarına sebep, demokratik Anayasa rejimimizi, demokrasî esasları ile bağdaşmayan fikir akımlarına karşı korumaktır. Ceza Kanunumuz, davaya konu olan maddeleri ile faşizm, anarşizm ve ırkçılık gibi yürriyet ve demokratik hukuk devleti rejimi ile bağdaşmayan doktrinlerin gerçekleştirilmesi çabalarını yasaklamıştır.

Faşizm ve ırkçılık gibi sistemler, dava konusu maddelerin dava dışında kalan diğer bentleri ile yasaklamış ve ceza tehdidi altına alınmıştır. Maddelerin 1 numaralı bentlerinde yer alan hükümlerle sadece komünizme yönelen çabaların yasaklanmalarının öngörüldüğü, yukarıda yazılı gerekçelerinden, açıkça anlaşılmaktadır.

Komünizm; insan haklarına dayanan ve millî, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti niteliğini taşıyan Türkiye Cumhuriyeti ilkelerine aykırı bulunduğu bir gerçektir. Çünkü komünist doktrinin ana nitelikleri bakımından proletarya sınıfının hakimiyetini, mülkiyetin ortadan kaldırılmasını öngördüğü ve kendi sistemini desteklemeyen bütün temel hak ve hürriyetleri reddettiği bilinen bir keyfiyettir. Böyle bir sistemin ise, Anayasa ile bağdaşmadığı açıktır.

Bu nedenlerle komünist bir rejimin memleketimizde kurulmasını sağlamak maksadı ile sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses ikti-

sadî ve sosyal nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri (siyasî partiler dahil) her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül etmeyi veya kurmayı veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare etmeyi veya bu konularda propaganda yapmayı yasaklayan söz konusu hükümler de Anayasa'ya aykırı değildir.

. Maddede yer alan ve komünizmin kapsamına girdiği açık bulunan (Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etme) yolunda dernek kurma veya bunun için propaganda yapma eylemlerini yasaklamanın Anayasa'ya aykırı olmadığı da, Anayasa'nın çeşitli ilkeleri bakımından, yukarıda 1 numaralı bölüm de ayrıca belirtildiğinden burada bu konuya tekrar değinilmemiştir.

Davacı,141 ve 142 nc maddelerin 1 numaralı bentlerinde yer alan deyimlerin anlam ve kapsamlarını belli etmenin kolay olmadığını, bunların suç olmayan eylemleri de suç saymayı mümkün kılan açıklıktan uzak ve şaşırtıcı nitelik taşıdığını, Hükümet Tasarısında var olan cebir unsurunun metinden çıkarılmasının bu halleri daha da artırdığını ve bu bakımdan söz konusu bentlerin (Kanunsuz suç olmaz) ilkesini zedelemek suretiyle Anayasa'nın 33 üncü maddesine aykırı bulunduğunu ileri sürmüştür.

Yukarıda tüm ayrıntıları ile açıklanan dava konusu hükümler, gene çizgileri ile:

1 — Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek için dernek kurmayı ve propaganda yapmayı;

2 — Memlekette anarşizmi gerçekleştirmek için propaganda yapmayı;

3 — Komünizme hazırlık amacı ile dernek kurmayı ve propaganda yapmayı; yasaklamışlardır.

Her üç eylem bakımından sözü geçen hükümlerin anlam ve kapsamlarının açıklık taşımadığı iddiası yerinde değildir.

Çünkü bu eylemlerin doktrin açısından niteliklerini belli etmek güç olmadığı gibi, sınıf tahakkümünün ve komünizmin çeşitli memleketlerdeki uygulamaları yönünden teşhis edilmeleri de güç değildir.

Niteliklerinin tayin ve teşhis mümkün olan bu eylemlerin suç oldukları kanun hükmü ile tespit ve ilân edilmiş bulunduğuna göre de (Kanunsuz suç olmaz) prensibinin bozulmuş olduğundan söz edilemez.

Maddede cebir ve şiddetin suç unsuru olarak kabul edilmemiş olması da (Kanunsuz suç olmaz) prensibinin zedelenmiş olduğu görüşünü haklı kılmaz.

O kadar ki, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakküm kurmasının, rıza ve muvafakat sonucu olmayıp, (zor) ile gerçekleştirilebilecek sosyal bir olay olduğundan şüphe edilemez.

Anarşizmde de durum böyledir.

Komünizme gelince :

aslında ihtilal ile iktidara gelmek ve zorla proletarya hakimiyetini sağlayarak diğer sınıfları yok etmek ve demokratik, sosyal ve iktisadî düzeni yine zorla kaldırıp, yerine kendi düzenini kurmak amacını güder.

Bundan başka önceden ihtilal yolu ile iktidara gelmeyi amaçları arasına almayan ve mevcut hukuk düzeninden yararlanarak iktidara gelmeyi düşünen ve açık amacı memlekette komünist idare kurmak olan bir derneğin sonuçta cebre dayanacağı söz götürmez bir gerçektir. Böyle bir derneğin amacına ulaşıncaya kadar ki faaliyetlerinde iktidardan evvel ve sonra olmak üzere iki aşama vardır. İkinci aşama olan iktidara gelinince, komünist rejimin gerçekleştirilmesi için mutlaka cebir ve şiddet kullanılacaktır. İktidara gelininceye kadar cebir kullanılması öngörülmüş olsa dahi. komünist rejim, sonuçta kurulacak ve sürdürülecektir.

Bu amaç için propaganda yolu ile veya dernek kurmak suretiyle hazırlık çalışmaları yapanlar, cebirle kurulacak ve sürdürülecek olan bir sistemin hazırlığını yaptıklarını elbet te bilirler. Onun içindir ki komünist rejimin kurulması hazırlıklarını yasaklayan dava konusu hükümlerde ayrıca cebir unsuruna yer verilmemiştir.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşıldığı üzere, her üç eylemin nefsinde cebir ve şiddet mündemiç olduğundan, maddede bu eylemlerin cebir ve şiddet kullanılarak yapılmış olmaları halinin ayrıca suç unsuru olarak kabul edilmemiş olmasının (kanunsuz suç olmaz) prensibini zedelediği iddiası da yerinde değildir.

Bu sebeple dava konusu hükümlerde Anayasa'mızın 35 inci maddesine aykırılık bulunmamaktadır.

Davacının, bu maddelerin, her şeyden önce, Anayasa'nın temel ilkelerine aykırı ve faşist dünya görüşünün, faşist devlet ve toplum anlayışının bir ifadesi oduğu dört kez değiştirilmiş oldukları halde faşist anlayışın değişmediği, yurdumuzdaki tek parti ve toprak ağaları rejimini kurduğu demokratik görüş ve yaşayışın, hürriyetçi ve insancı felsefenin tam karşıtı bir felsefeyi yansıttığı yolundaki iddiaları üzerinde de ayrıca durulması gerekmektedir.

1917 ihtilali ile uygulama anlamına gi-

ren marksizm ve ondan sonra Devlet teşekkülü olarak beliren faşizm karşısında, her rejim ve devlet kendi düzen ve sistemini korumak zorunda kalmıştır. Bazı rejimler esasta herbirinden çok ayrı oldukları halde varlıklarını savunma tedbirlerinde birleşmeler ve caza kanunlarına aynı hükümleri almışlardır.

1930 tarihli İtalyan Ceza Kanununun er270 ve 272 nci maddelerdeki esasların, 1936 yılında Türk Ceza Kanununa alınmış olmasiyle faşizm esaslarının da bu hükümlerle birlikte, Türkiyeye getirilmiş gibi gösterimesi doğru değildir.

Zira, yukarıda da açıklandığı üzere dava konusu hükümler,, sadece sınıf tahakkümünü, anarşizmi ve komünizmi yasaklamayı öngörmektedirler. Bu yasaklamalardan, faşist görüşün savunulduğu, tek parti rejiminin veya toprak ağalarının muhafazası maksadının güdüldüğü anlamını çıkarmak mümkün değildir.

Kaldı ki, dava dışında kalan 141 inci maddenin 3 numaralı ve 142 nci maddenin 2 numaralı ve 142 nci maddenin 2 numaralı bentlerinde yer alan hükümlerle faşizm prensipleri de açıkça yasaklanmış bulunmaktadır. Bu da göstermektedir ki, dava konusu hükümler, faşist İtalya'dan alınmış oldukları halde ne faşizmi korumakta, ne de faşist toplum anlayışını benimseyen esaslar taşımaktadırlar.

Öte yandan Türkiye'nin siyasal, sosyal ve iktisadî hayatında büyük değişme ve gelişmeler olmuş, tek parti sisteminden çok partili sisteme, iki dereceli seçimden tek dereceli seçime geçilmiş, fakat bu maddeler bu gelişme ve değişmelere engel olmamışlardır. O kadar ki iptali istenen hükümlerdeki 1946 değişikliğinin çok partili siyasî hayatın duraksamasız sağlanması amacı ile yapıldığı da buna ilişkin gerekçede belirtilmiştir.

z Bunlar da göstermektedir ki iptali istenen hükümler, statükocu, engelleyici, gelişmeyi önleyici olmamışlardır.

Davacının Anayasa'mızın sosyalizme sınırsız olarak açık bulunduğuna ilişkin iddiası da, üzerinde önemle durulması gereken konulardan birisidir.

Davacı sözlü açıklamasında bu görüşünü özetle :

«... Anayasa'mızın mülkiyet hakkını kamu yararı ile sınırlayan, toprak reformunu öngören, bütün özel sektör faaliyetlerinin kamu yararı mülâhazası ile kamulaştırılabileceğini ifade eden ve her vatandaşa iş bulmayı Devlete ödev olarak veren, herkese insanlık seviyesi ile mütenasip ücret almayı öngören, hak olarak tanıyan, planlı bir ekonomiyi, sosyal sağlık ve sigorta meselelerini ele alan bir Anayasa'ar.

Bütün bu hususları ele alan bir Anayaas sosyalizme açık bir Anayasandır. (Anayasa'da (Bu Anayasa Sosyalist Anayasadır) diye yazılmasına lüzum yoktur. Buna mukabil kapitalizme sınır koyan, liberalizme sınır koyan bir Anayasadır. Nedir bu sınır? Kamu yararı sınırıdır. Anayasa Devlete bu görevleri bir an önce gerçekleştirmeyi yüklemiştir. Anayasa'nın bir maddesi, bütün sosyal ödevleri Devletin ancak mali gücü elverdiği zaman yapacağını söyler, amma bu demek değildir. Ki (Ah benim malî gücüm yok, binaenalyh yapmam) hayır o, malî gücü elde etmekle görevlidir. Bunun için de devletçiliğe dayanacaktır. Devlet eliyle milli varlığı geliştirecektir ki bu ödevleri her gün daha geniş ölçüde yerine getirebilsin.. Demek ki Anayasa'mız sosyalizme katiyen bir sınır tanımayan Anayaşadır.«

Demek suretiyle açıklamakta ve iptalini istediği hükümlerin sosyalist fikirlerin yayımına müsait bulunmadığını öne sürmektedir.

Çeşitli memleketlerde, farklı uygulamaları görülen sosyalizmin, kesin bir tarifini yapmak veya belli bir devleti sosyalizm uygulamasına tek örnek olarak göstermek mümkün değildir. Komünist memleketler dahil, sosyalist devletlerden hiç birisi doktrinini bütünü ile uygulayamamıştır.

Sadece bu hal dahi, Anayasamızın sosyalizme sınırsız olarak açık bulunduğu iddiasının yerinde olmadığını gösterir.

Öte yandan Anayasa'nın gerekçeleri ve Kurucu Mecliste geçen görüşmeleri üzerinde yapılan inceleme de vu sonucu desteklemektedir.

Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonunun, Anayasa tasarısına ilişkin raporunun 13 üncü sahifesinde şöyle denmektedir :

«... İşte bu sebepledir ki İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde de oybirliği ile kabul edilen sosyal haklarla ilgili hükümler, artık bütün Anayasalarda yer alan insan hürriyet ve haysiyetinin gerçek zaferi olarak karşılanan hukuk kaideleri haline gelmiştir. (...)

Ancak bir kere daha belirtmek gerekir ki, sosyal hakları tanımak, bazılarının yanlış olarak ifade ettiği gibi, asla sosyalizmi kabul etmek manasına gelmez. Bugün sosyalizmle hiçbir ilgisi olmayan memleketlerde dahi hem sosyal devlet mefhumu benimsenmiş ve hem de sosyal haklar tanınmıştır. Sosyal haklar. iktisadî bir doktrinin değil her şeyden önce hümanizmin ve insan-

lığın adalet duygusunun mahsulüdür; fert haysiyetine hürmetin ve ferdi mükaddes bir varlık olarak kabul etmenin mantıkı ve hatta kaçınılmaz neticesidir. Nihayet Devletin iktisadî gücünün bu tedbirlere yetmiyeceğini ileri sürerek endişe duymaya da mahal yoktur. Zira 51 inci (Anayasa 53 üncü) madde bu gibi endişeleri giderecek hükmü taşımaktadır» (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 2, s. sayı 35)

Anayasamızın ikinci maddesinin sosyal devlet ilkesine ait gerekçesinde : «Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir devlettir. Başka bir deyimle çalışma ve sosyal adalet ilkelerine dayanır.

(Sosyal devlet) fertlere yalnız klasik hürriyetleri sağlamakla yetinmeyip, aynı zamanda, onların insan gibi yaşamları için zarurî olan maddî ihtiyaçlarını karşılamalarını da kendisine vazife edinen Devlettir. Modern Anayasa, asgarî geçim şartlarından, sıhhî bakımdan, öğrenim imkânlarından ve hele barınacağı bir konuttan yoksun bir kişinin gerçek anlamda hür olamıyacağını kabul eden zamanımızın hukuk ve siyaset ilmine ve devlet görüşüne uygun olarak fertlere ve vatandaşlara sosyal bir takım haklar tanımak zorundadır.

Her sınıf halk tabakları için refah sağlamayı kendisine vazife edinen zamanımızın devletin (refah devleti), iktisaden zayıf olan kişileri, bilhassa işleri bakımından başkalarına tabi olan işçi ve müstahdemleri, her türlü dar gelirleri ve yoksul kimseleri himaye edecektir. (...)

Nihayet şurasını da kaydetmek gerekir ki, sosyal adalete karşı kaygısız kalan devletler, toplum hayatının, müfrit sol ve müfrit sağ cereyanlara kapılarak totaliter istikamette sürüklenmesine engel olamamaktadırlar. (...)

Her sınıf halk tabakaları için refah sağlamayı kendisine vazife için bir teminat değil, aynı zamanda toplum hayatının geleceği bakımından da demokrasinin en şaşmaz garantisidir. Zira komünizme karşı en tesirli kalkan, onu lüzumsuz hale getiren sosyal adaletin gerçekleşmesidir.» denmektedir. (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 2, s. sayısı 35)

Anayasa Komisyonu Başkanı Temsilciler Meclisine tasarıyı sunarken,

«... Anayasamızın ikinci özelliği, doktrinci bir Anayasa olmayışıdır. Anayasamız, bu gibi müfrit temayüllere kapılarını sımsıkı kapatmıştır. Bu suretle milletimizin geleneksel temayülerini bir defa daha burada tespit etmiş bulunmaktayız.

Anayasamızın üçüncü özelliği (...) demokrasi ve hukuk devleti esaslarını kapsamış bulunmasıdır.

Nihayet son özelliği, milletimizin refah ve saadetine ehemmiyet verdiği halde, milletimizn bu konularda belirli bir felsefeye sahip olduğu belirtilerini katiyen taşımaması ve insanlık ilkelerine mutabık bulunduğunu tespit etmesidir»

demiştir. (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 2 sahife 366)

Anayasa tasarısının tümü üzerinde temsilciler Meclisinde geçen görüşmeler sırasında Anayasa Komisyonu sözcüsü de bu konuda şunları söylemiştir :

«... Arkadaşlar, bu Anayasa'da asla doktrin yoktur. Bu Anayasa'da hiç bir partinin programı yoktur. Ne devletçilik vardır, ne liberalizm, ne sosyalizm ve nede herhangi bir (izm) vardır. Bu Anayasa renksiz fakat renksiz dediysek karektersiz değil - karekter sahibi bir Anayasadır. 20 nci asrın ulaştığı medeniyet seviyesine uygun her parti programının tatbik edilmesine imkân veren bir Anayasadır. Orada devletçilik de tatbik edilebilir. Liberalizm de tatbik edilebilir; fakat komünistlik asla tabik edilemez. Sosyalizmi tatbik edebilirsiniz, çünkü o da insan haklarına hürmetkârdır, demokrasiyi tanır, insan haklarını tanır, hukuk devletini tanır. Onun yanında sosyal zihniyete de sahiptir. Keza 20 nci asrın liberalizmini tatbik edebilirsiniz. Çünkü o da sosyal hakları tanır. insan haysiyetine gerçek manada hürmet eder. Yoksa, sekiz yaşındaki çocukları, yüksek bacaları temizletmek işinde kullanan (üç defa inip çıktıktan sonra ölürse ölsün beni ilgilendirmez.) diyen, 19 uncu asrın liberalizmi değil (...)

Anglosekson çevrelerini ele alacak olursak, görüsüz ki, orada dahi en sosyal fikirleri getirmiş olan mesela bir Beveriç liberaldir. Bugünün liberalizmi dahi sosyaldir. Bugün artık sosyal, medenî olmanın en başta gelen şartıdır. Sosyal olmak, komünizmin memleketten uzaklaştırılması için hakiki çaredir. Evet (sosyallik) artık bir doktrin değildir. Bugün en liberal Devlet olan İsviçre'de dahi, mesela Anayasa Profesörü Kegin'in kitabında, İsviçre Demokrasisinin şu vasıfları bilhassa belirtilmektedir. (İsviçre hürriyetçi bir demokrasidir, İsviçre sosyal bir demokrasidir.) İsviçre için dahi, (sosyallik) kendisinden vazgeçilmez bir devlet vasfı haline gelmiştir. «(Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 2, sahife 494)

Aynı sözcü, yine genel görüşmeler sırasında, sosyalliğin totaliter anlayışa kadar

gidip gitmeyeceği konusunda beliren tereddütlere karşı :

«... Sosyallik vasfını ilân eden Anayasa aynı zamanda (demokratik), (hürriyetçi) ve (hukuk devleti) vasıf ve umdelerine de yer vermiştir. Biz dedik ki sosyal kelimesinin yanlış tefsirlere yol açmaması için, demokratik vasfının yanında hürriyetçilik vasfını da ayrıca belirtmek uygun olur.(...) Böyle bir yolu kapamak için, sosyal derken, klasik hakların ortadan kaldırılamayacağını belirtmek maksadiyle demokratik kelimesinden başka hürriyetçi manasına gelen tabiri oyduk. Yani : (İnsan hak ve hürriyetleri esasına) ibaresini eklemek lüzumunu hissettik ...) (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 2, ahfe 524 - 525)

Şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Anayasa'nın çeşitli maddelerin Temsilciler Meclisinde görüşülmesi sırasında Anayasa Komisyonu Sözcüleri tarafından bu konuya ilişkin açıklamalar yapılmıştır :

4 üncü maddenin görüşülmesinde :

«... Bu madde egemenliğin bir sınıfta tecelli etmesini doktrin olarak müdafaa eden daha sarih bir ifade ile arzedeyim, proletarya diktatörlüğünü savunanlara karşı konulmuş olan bir hükümdür. Seçim olur, «işte Millî hakimiyet tecelli etti» denir fakat iktidarı alan rejimi proleterya diktatörlüğünü andıran rejim olursa, Türk Anayasa'sı bu rejimi kabul etmez. Binaenaleyh sınıf kelimesinden kastedilen mana budur. Yoksa, sınıfların menfaatleri gibi, meselâ sosyalist partilerin doktrinleri, münakaşaları maddenin anlamına girmez. Amma, bir sınıf adına iktidara el koymak isteyen partileri bu Anayasa kanun dışı kabul etmekle kalmıyor hudutları dışına sürüyor.» (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 2, sahfe 711.)

11 inci maddenin görüşülmesinde .

«... Hiç bir kaziyyeyi, yarım olarak ele aldığımız zaman müsbet bir neticeye varamayız. Fikirleri hele müesseseleri, daima kül halinde mütalâa etmek gerekir. (Sosyallik nereye götürür?) evet komünizme kadar götürebilir. Eğer Komisyonumuz, sadece (Türk Cumhuriyeti sosyal bir devlettir.) deseydi, o zaman böyle bir tehlikeden bahsedilebilirdi, Amma (İnsan haklarına bağlı), yani (Hürriyetçi), (Demokratik bir devlettir.) (Bir hukuk devletidir.) dersek, bu tehlike varit olamaz (...) Demokrasi ve hukuk devletinin prensipleri, (Sosyallik) hedefinin sınırını teşkil etmektedir. Alabildiğine sosyal olacağım. Ne şartla? Fert hukukunu ortadan kaldıracak, klâsik hak ve hürriyetleri ortadan kaldıracak hiç bir adım atmamak şartiyle (...) (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt : 3, sahife : 46)

38 inci maddenin görüşülmesinde :

«... Klâsik anlamda liberal iktisat sistemini bir doktrin olarak kabul eden arkadaşlardan farkımız şuradadır : Onlar, Anayasa Komisyonu gibi, demokrasiyle bağdaşabilen bütün iktisadî doktrin ve programlar karşısında tarafsız davranan bir Anayasa hükmü istemiyorlar. Diyorlarki; (Libeal doktrinin icabı, kamulaştırma bedelinin hiç bir suratle taksite bağlanmaması, kamulaştırmanın bütün hallerde peşin tediye ile yapılmasıdır. İşte bu hal suretinin Anayasa'da yer almasını istiyoruz.) Biz de diyoruz ki, Anayasa, demokrasi ve hürriyet rejimi ile, hukuk devleti prensipleri ile bağdaşabilen bütün iktisat sistemleri ve iktisadî plan ve programlar karşısında tarafsız kalmalıdır. Anayasa'da ne o liberal sistem, ne bu devetçi veya sosyalist sistem ilân edilmelidir. Hangi iktisat sisteminin ve programının uygulanacağı sorununun hallini gelecekte halkın vereceği reye bırakmalıyız. Programı ile parti gelir, (Ben toprak ıslahını şu kadar taksite bağlıyacağım.) derse, (Şu hallerde millileştirme, devletleştirme yaparak, şu kadar milyondan yukarı bedelleri taksite bağlıyacağım.) derse ve seçimleri kazanırsa bu programı uygulamaya, hangi sınıra kadar mezundur, işte bunu tespit ediyoruz. Yani, partilerin, iktidarların, içinde kalmaya mecbur olduğu çerçevenin, özünü, sağını, solunu tespit ediyoruz ki: Çerçevenin içi boştur. Yalnız oraya bir kayıt koyuyoruz. Diyoruz ki, (Sen sağa sola giderken, tamamen istediğin gibi hareket edemezsin.) Meselâ evvelki teklifimizde de olduğu gibi, (Kamulaştırılan topraklarda, toprağı doğrudan doğruya işleten vatandaşın hakkaniyet ölçüleri içinde, geçinebilmesi için zaruri olan bedeli peşin vereceksin.) diyoruz. Hülasa gelecek iktidar, gelecek kanun koyucular, Anayasa'da mülkiyet hakkının teminatı olarak konmuş kayıtlara saygı göstermekle mükelleftir. Yoksa görüştüğümüz Anayasa hükmü icabı ileride kabul edilecek kanunlar belli hallerdeki bütün kamulaştırmanın taksitle ödenmesini öngörmek zorunda değildirler. (...) İşte bütün çırpınmamız da, ileride özel durumlar, böyle taksitle tediyeyi zaruri kılarsa ve o zaman seçmeni ve kanun koyucusu da bunu isterse Anayasa'mızın, bu ihtiyaçların karşısına engel olarak çıkmamasını sağlamaktan ibarettir...» (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi - cilt : 4, sahife : 420)

Ve aynı konuya ait başka bir konuşmada:

«... mamafi tekrar belirtmek isteriz ki, tasarıya koymak istediğimiz taksit kaydı ile, hiç bir kamulaştırma daha şimdiden taksite bağlanmış olacak değildir. Anayasa, kanun koyucuya bu imkânı sağlamıştır; işte o kadar. Geleceğin kanun koyucusu, Anayasa'nın ruhuna uygun düşecek kamulaştırma ve ödeme şartlarını düzenleyecektir. Arkadaşlar, tekrar arzediyorum, gelecekte bir kaç maceraperest, normal yoldan bu hükümleri insan haklarına zıt bir surette mânalandıramıyacak; bu hükümlere dayanarak bazı temel hakları tahrip edemiyecektir. Anayasa Mahkemesi de, bu alanda bekçilik edecektir. Yine hatırlatayım ki, kabul ettiğimiz hükümler, daima 10. ve 11 inci maddelerin ışığında değerlendirileceğine ve kanunlar, bu genel hükümlere uygun olacağına göre, eğer kamulaştırma bedellerinin taksite bağlanmasına lüzum varsa, bunu düzenleyecek kanun hükümeri ile, hiç bir zaman mülkiyet hakkının özü tahrip edilemiyecektir. ...» (Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi, cilt : 4, sahife : 434)

Anayasa'nın 41 inci maddesinin görüşülmesi sırasında Anayasa Komisyonu Başkan Vekili tarafından Komisyoncu da benimsendiği belirtilen, bir konuşmada :

«... 40 ncı madde (Anayasa madde 41) ve Anayasamız ,ne liberal ne de sosyalist bir mahiyet taşımaktadır. Bu Anayasa ile fevkalede bir liberalizme imkân vermek mümkün olduğu gbi (...) sosyalist bir devlet iktisadiyatını yürütmeyi de imkân dahiline sokmaktadır. (...) Burada bahis konusu olan mesele, demokratik yollarla denmiş olması, açıkça bazı rejimlerin dışarıda bırakıldığını gösteriyor. Bunun dışında hürriyet nizamına riayet ederek bir partinin elindeki imkânları açık bırakıyor. (...)

Netice olarak biz sosyalist bir Anayasa yapmıyoruz. Amma liberal bir Anayasa yaparak bir kısım vatandaşların ve siyasî teşekküllerin düşünce ve fikirlerini de yasak etmek istemiyoruz. «(Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt : 3, sahife : 274 - 275)

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı üzere Anayasamız, (İzm) li doktrinlerden hiç birini ve bu arada sosyalizmi Türk Devlet sistemi olarak tesis etmemiş olmakla beraber komünizm ve insan hak ve hürriyetlerini, demokratik hukuk devleti esaslarını reddeden diğer dikta rejimlerini, demokratik sistemlerin her çeşidinin gerçekleştirilmelerine imkân vermiş, fakat bunların ve örneğin sosyalizmin hangi şekil ve ölçüler içerisinde gerçekleştirilebileceğini de göstermiştir.

Davacının görüşünü savunmak amacı ile ileri sürdüğü Anayasa, maddeleri, Anayasa'nın sosyalizme sınırsız açık olduğunu ıspatlamaktan uzaktır. Aksine Anayasa'nın çeşitli hükümleri bu sınırı açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır.

Ancak Anayasa'ya ayrılıkları iddiasiyle iptal edilmeleri istenilen Türk Ceza Kanununun 141/1 ve 142/1 inci maddelerinin Anayasa'ya uygunluklarını denetlemek durumunda olan Mahkememiz, bu maddelerin kapsamları dışında kalan Anayasa'nın sosyalizmin, bu maddelerin kapsamları dışında kalan Anayasa'nın sosyalizmin hangi çeşidinin veya ne gibi sınırlarla çevrili bir sosyalizmin Türkiye'de gerçekleştirilmesine elverişli bulunduğu yeya diğer bir deyimle, Anayasa'nın cevaz yerdiği sosyalizmin sınırlarının neler olduğu sorunlarının çözümlenmesine ve incelemenin bu alana taşırımasına yer görmemiştir.

Dava dilekçesinde 141/1ve 142/1 inci maddelerin Anayasa'nın, 8 inci maddesi delâletyle 10., 11., 12., 20., 21., 56., 57 ve 155 inci maddelerinede aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Anayasa'nın 12 nci maddesinde «herkes dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtyaz tanınamaz» denmektedir.

Bu madde ile, iptal istenilen 141/1 ve 142/1 inci maddelerin anarşizm ve komünizm çabalarını yasaklayan hükümleri arasında, bir çelişme ve çatışmanın söz konusu olmadığı, herhangi bir açıklamayı gerektirmiyecek derecede, meydandadır.

Aynı maddelerin sınıf tahakkümünü yasaklayan hükümleri ise, kararın baş tarafından belirtildiği üzere, 12 nci madde hükümlerine aykırı olmayıp, tamamiyle uygundurlar ve aynı amaca ulaşmayı öngörmektedirler. Bu sebeple, davacının dava konusu hükümlerin Anayasa'nın 12 nci maddesine aykırı bulunduğu yolundaki iddiası yersizdir.

Dava konusu maddelerin Anayasa'nın 20 nci maddesine aykırı oduğu iddiasına gelince :

Davacı bu konuda :

«Anayasa'nın 20 nci maddesi, her türlü düşünce ve inancı söz, yazı, resim ve başka yollarla açıklamak hakkını mutlak olarak tanımıştır. Bu mutlak hak ve hürriyet, 11 inci maddeye göre Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olmak şartı ile ancak kanunla sınırlanabilir, fakat bu sınırlamalar

temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamazlar.»

denmektedir.

Bu iddiaya göre davacının, düşünce ve kanaat hürriyetinin de Anayasa'nın 11 inci maddesi uyarınca sınırlanabileceğini kabul etmekte olduğu, fakat iptali istenen maddelerle yapılan sınırlamalarla bu hürriyetin özüne dokunulduğu sonucunu çıkardığı anlaşılmaktadır.

Gerçekten dava konusu 141/1 ve 142/1 inci maddeler, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesise veya komünizme yönelen dernek kurmayı veya gerek bu konular, gerekse anarşizm için propaganda yapmayı yasaklamakla Anayasa'nın 20. ve 29 uncu maddelerinde yer alan düşünce hürriyetinde ve dernek kurma hakkında sınırlamalar yapmaktadırlar.

Anayasa'mız, düşünce ve kanaat hürriyetine ilişkin genel kuralı 20 nci maddesinde belirtmiş, düşünce ve kanaatlerin belli başlı açıklama ve yayma şekil ve yollarını da sonraki maddelerinde düzenlemiştir. Nitekim, Anayasa'nın, bilim ve sanat hürriyetinden bahseden 21., basın ve yayımla ilgili hükümleri belirten 22-27 inci toplantı ve gösteri yürüyüşü ve dernek kurma haklarını gösteren 28 ve 29 uncu maddeleri, düşünce ve inançları, bu maddelerde belirtilen şekil ve yollarla açıklamaya ve yaymaya ilişkin hükümleri ve sınırları göstermektedirler. Şu halde kişiler, düşünce ve inançlarını bu yollarla açıklamak ve yaymak istedikleri takdirde, ilgili maddelerdeki sınırlamalara riayet etmek zorundadırlar.

Düşünce ve kanaatin bu maddelerde öngörülenler dışındaki yollardan açıklanması ve yayılması konusunda ise, davacı tarafından da kabul edildiği gibi, temel hak ve hürriyetlerin genel olarak ne suretle ve hangi ölçüler içerisinde sınırlanabileceklerini gösteren Anayasa'nın 11 inci maddesi hükmü önümüze çıkar.

Bu maddede :

«Temel hak ve hürriyetler, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebepleriyle de olsa, bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz».

denmektedir.

Görüldüğü gibi madde, temel hak ve hürriyetlerin, Anayasa'sının açık bir hükmüne veya ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabileceğini kabul etmekte, fakat bu sınırlamalarla, kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebeplere dayanılsa da, hak ve hürriyetin özüne dokunulmasını yasaklamaktadır.

Anayasa'mız, 22 nci maddesiyle basın ve haber alma hürriyeti, 29 uncu maddesi ile dernek kurma hakkı üzerinde özel sınırlama sebepleri kabul ettiği gibi, 11 inci maddesiyle de genel nitelikte olmak üzere temel hak ve hürriyetler için sınırlama sebepleri kabul etmiş bulunduğuna, iptali istenen maddelerin yasakladığı eylemler ise, bu sınırlama sebeplerini de kapsayacak şekilde Anayasa'nın özünü teşkil eden insan haklarına, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan millî, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetini temelinden yıkarak bu niteliklerle bağdaşması mümkün olmayan bir başka rejime çevirme çabalarından ibaret bulunmasına göre, bu eylemleri yasaklamak suretiyle düşünce hürriyeti ve dernek kurma hakkı üzerinde yapılan sınırlamaların Anayasaya aykırı bir yönü bulunmaktadır.

Diğer taraftan söz konusu sınırlamaların, dernek kurma hakkını ve düşünce hürriyetini, genel olarak, ortadan kaldırmayıp, yukarıda nitelikleri belirtilen yasak eylemler öçüsünde konulmuş olduklarına ve sözü geçen hak ve hürriyetçilerden yararlanmayı yok edecek derecede önleyici veya engelleyici, dolaylı veya dolaysız, herhangi bir etkileri de bulunmadığına göre, bu hak hürriyetlerin özüne dokunduğu da söylenemez.

Bu sebeple iptali istenilen hükümler Anayasa'nın 20 nci maddesine aykırı değildir.

Davacı, toplumcu nitelikteki bilimleri serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve araştırılmasının yasaklanması sonucuna vardığı gerekçesiyle T. C. Kanunun 142 nci maddesinin Anayasa'nın 21 inci maddesiyle de çeliştiğini, halbuk bu hürriyetin, hiçbir suretle, sınırlandırılamıyacağını öne sürmektedir.

T. Ceza Kanununun 142 nci maddesinin iptali istenen 1 numaralı bendi, yukarıda

da açıklandığı üzere sosyal bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya rejimi komünizme veya anarşizme çevirmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmayı yasaklamaktadır.

Görüldüğü gibi sözü geçen madde hükümleri, bu konulardaki bilimsel inceleme ve araştırmaları yasaklamış değildir. Propaganda sınırına girmemek şartiyle her çeşit toplumcu bilimler ve bu açıdan anarşizm ve komünizm üzerinde öğrenme, öğretme, açıklama, yayına ve araştırma yapılması, bu maddelerdeki yasakların kapsamına girmez. Şüphesiz bilimlerin kendilerine özgü bilimsel nitelikte öğrenme, öğretme, inceleme ve araştırma metodları vardır. Bunlara uyulmak, yani bilimsel nitelikleri korunmak ve 21 inci maddede öngörülen kayıtlar gözönünde tutulmak şartiyle bilim ve sanat çalışmaları serbesttir.

İptali istenen 142 nci maddenin 1 numaralı bendi ise, bu nitelikteki bilimsel eylemleri değil, propaganda niteliğindeki eylemleri yasaklamıştır. Bir eylemle bu niteliğin mevcut olup olmadığı sorunun çözümlenmesi ise, önüne bu yolda bir dava gelmiş olan hâkime düşer.

Şu duruma göre 142/1 inci madde hükümleri Anayasa'nın 21 inci maddlsnde yer alan bilim ve sanat hürriyetinde yapılan bir sınırlama niteliği taşımadığından davacının, bu konuya yönelen iddiası da yerinde değildir.

Davacı, iptalini istediği maddelerin Anayasa'nın 56 ve 57 nci maddelerinde de aykırı olduğunu iddia etmekte ve bu konuda özetle :

«Söz konusu maddeler, toplumcu nitelikte siyasi düşüncenin ve bu düşünce etrafında teşkilâtlanma hürriyetinin özünü ortadan kaldırmaktadır. Zira bu maddeler toplumun ekonomik ve sosyal düzenlerini emek esasına göre yeniden düzenlemek ve değiştirmek için teşkilât kurulmasını ve bu yolda propaganda yapılmasını yasaklamıştır. Elbette siyasî parti mefhumunun ilmî mahiyetine uygun olarak, ekonomik, sosyal ve politik görüş ayrılığına sahip olan sosyal sınıflar için karşılıklı münasebetlerinin çeşitli yönlerden düzenlenmesi imkânları aranacak ve emeği ile yaşıyanların kendi menfaatlerine uygun bir veya bir kaç siyasî parti kurarak yine kendi menfaatlerine uygun bir politik sosyal ve ekonomik düzen değişikliği için propaganda yapacaktır. Fakat 141/1. ve 142/1 inci maddeler bu Anayasa'nın 56 ve 57 nci maddelerine aykırıdır.»

görüşünü savunmaktadır.

Halbuki, daha önce belirtildiği üzere iptali istenen maddeler sınıf tahakkümü ve komünizm için dernek kurmayı, bunlarla birlikte anarşizm içinde propaganda yapmayı yasaklamaktadır. Bu bakımdan bunların dışında kalan ereklerle dernek (Siyasî parti dahil) kurulması veya propaganda yapılması, söz konusu maddelerin kapsamına girmez.

Öte yandan Anayasa'nın 57 nci maddesi de, siyasî partilerin tüzük, program ve faaliyetlerinin, insan hak ve hürriyetlerine dayanan demokratik ve laik cumhuriyeti ilkelerine ve Devletin ülkesi ve milliyetle bölünmezliği temel hükmüne uygun olmak zorunda olduğnu ve bunlara uymayan partilerin temelli kapatılacağını belirtmektedir.

Bir sınıfın tahakkümünü sağlamak veya komünizm rejimi getirmek amacıyla kurulan, bunların veya anarşizmin propagandasına girişen siyasî bir partinin Anayasa'nın sözü geçen 57 nci maddesine göre temelli kapatılması zorunlu olduğundan bu gibi eylemleri ceza tehdidi altında yasaklayan 141/1, ve 142/1 inci madde hükümleri de Anayasa'nın 56 ve 57 nci maddelerine aykırı olmayıp, aksine bu maddelere uygun bulunmakta ve onların bir bakıma da müeyyidesini teşkil etmektedir.

Bu nedenle davacının bu konudaki iddiasında da isabet yoktur.

Davacı, söz konusu maddelerin, düşünce ve kanaat hürriyeti ve dernek kurma hakkı ile olan ilişkisi bakımından' (İnsan haklarını ve ana hürriyeti korumaya dair sözleşme) nin 9, 10 ve 11 inci maddelerine de aykırı olduğunu ve daha sonra imza ve tasdik edilmiş olan bu sözleşmenin (Sonraki kanun evvelkini tadil eder) kuralınca 141/1 ve 142/1 incu maddeleri hükümden düşürüldüğünü ileri sürmektedir.

İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya dair Sözleşmenin, söz konusu maddelerinde, iptali istenilen hükümlerin belirtildiği eylemlerin yasaklanamıyacakları ve bu gibi eylemlerin sınırsız oarak serbest oldukları yolunda bir hüküm bulunmaması bir yana' maddelerin 2 numaralı bentlerinde sayılan nedenlerle, düşünce ve kanaat hürriyetle dernek kurma hakkında sınırlamalar yapılabileceği açıklandığı gibi, sözleşmenin 17 nci maddesin de de:

«Bu sözleşme hükümlerinden hiç biri, bir devlete topluluğu veya ferde, işbu sözleşmede tanınan hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya mezkûr sözleşmede derpiş edildiğinden daha geniş ölçüde tahditlere tabi tutulmasını istihdaf eden bir faaliyete girişmeye veya harekette bulunmaya matuf herhangi bir hak sağladığı şeklinde tefsif olunamaz.»

denilmek suretiyle sosyal bir sınıfın di-

ğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmaya yani bir sınıfa üstün haklar tanıyıp diğer sınıfların temel hak ve hürriyetlerinden kısıntılar yahut tüm kaldırmalar yapmaya veya bütün hürriyetlerin yok edilmesi sonucunu doğuracak komünizme yönelen çabalar için bu sözleşmede tanınan hak ve hürriyetlerde sınırlamalar yapılabileceği kabul edilmiş bulunmaktadır.

Görülüyor ki İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya dair Sözleşme hükümleri ile iptali istenilen hükümler arasında aykırılık bulunduğu ve bu nedenle de (Sonraki kanun öncekini değiştirir) kuralı uyarınca 141/1 ve 142/1 inci maddelerin hükümden düşmüş olduğu iddiası yerinde değildir.

Öte yandan Anayasa'da yazılı temel hak ve hürriyetlerden her hangi birisinin özüne dokunduğu sabt olan bir kanun hükmünün iptal olunması gerekmekte ise de, yukarıda, bundan önceki kısımlarda da belirtildiği gibi, sözü edilen 141/1 ve 142/1 inci madde hükümlerinin konusu teşkil eden eylemlerin yasaklanmış olmaları dolayısiyle düşünce, kanaat, dernek (Siyasî parti dahil) kurma hak ve hürriyetlernde yapılmış olan sınırlamaların Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmadığından bu hükümlein iptallerine ilişkin istek de yerinde görülmemiştir.

Davacı, sözkonusu hükümlerin Anayasa'nın 155 inci maddesine de aykırı olduğunu ileri sürmekte ve bu görüşünü özetle şu yolda açıklamaktadır :

«141/1 ve 142/1 inci maddeler, halen mevcut bir sınıf tahakkümünü dondurmuş ve bu suretle Anayasa'nın evolütif sosyal adalet anlayışına karşı bir engel niteliğini almıştır. Halbuki Anayasa'nın 10 uncu maddes bu engelleri kaldırmak görevini Devlete yüklediği gibi, 155 inci maddesi de Anayasa'nın bu uğurda değişebileceğini kabul etmektedir. Devlet şeklinin 'Cumhuriyet) olduğunu belirten hükmü dışında kalan ve istihsal düzenine toplumun ekonomik ve sosyal yapısına, bu yapı içinde soyal sınıfların karşılıklı münasebetlerine ve memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal temel nizamlara ait bütün hükümler değiştirilebilecektir. Ancak bu değişikliklerin Anayasa'nın çizdiği yoldan olması şarttır.»

Görüldüğü gibi davacı bu konuda da 141/1 ve 142/1 inci maddeleri, kanun koyucu tarafından düşünülmiyen istikametlerde yorumlamakta ve Anayasa'ya aykırılık iddiasını da bu görüşe dayandırmaktadır.

Anayasa'nın, değiştirilme şekil ve şartları 155 inci maddesinde gösterilmiştir. Oradaki usullere uyularak, Devlet şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm hariç olmak üzere, Anayasa hükümlerinin değiştirileceğinden şüphe edilemez.

Ancak Anayasa'nın bu maddesinde (Değiştirilme) den söz edilmesi sebepsiz değildir. Bu maddeyi hazırlayan Kurucu Meclisin ve Anayasa'yı kabul ve (Hürriyete, adalete, fazilete aşık evlâtlarının uyanık bekçiliğine emanet etmiş bulunan Türk Milletinin Anayasa'nın ve niteliklerini belirttiği hukuk devletinin temelinden kaldırılması ile onun tam zıddı rejimlerin getirilmesini öngörmüş bulunduğu düşünülemez. 155 nci maddenin, Türk toplumunu daha ileri uygarlık düzeyine çıkarmak için, Anayasa'nın ruhuna uygun değişmelere imkân sağlamak maksadiyle kabul edilmiş olduğu söz götürmez bir gerçektir. Ancak, Türk toplumunun geriletici, temel hak ve hürriyetleri, hukuk devleti ilkesini yok edici, bir kelime ile, 1961 Anayasa'sının özünü ortadan kadırıcı ve bu niteliği ile (Değişiklik) olarak kabul edilmesi caiz olmayan ve Anayasa'nın devredilmesini öngören maksatların, sözü geçen 155 inci maddenin gögesinde gerçekleştirilebilmelerini düşünmek mümkün değildir.

141/1 ve 142/1 inci maddelerin yasakladığı eylemler ise, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmaya, komünizme veya anarşizme yönelen çabalar niteliğinde olduklarından, davacının öne sürdüğü gibi, Türk toplumunun sosyal, siyasî ve ekonomik alanlarda ilerlemesini sağlamazlar, aksine toplumu geriletir ve Anayasa'mızın kişilere tanıdığı temel hak ve hürriyetleri ve bütün nitelikleriyle birlikte hukuk devleti esaslarını kökünden reddederler.

Bu nedenlerle Anayasa'nın temelinden kaldırılmasını önleyici nitelikte olan bu yasaklamaların, Anayasa'nın 155 inci maddesine aykırı bulunduğu iddiası da yerinde değildir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı üzere, iptali istenilen hükümler, Anayasa'ya uygun bulundukları gibi, temel hak ve hürriyetlerin özlerini de zedelememektedirler.

Buna göre, söz konusu hükümlerin, Anaysa'nın, temel hak ve hürriyetlerin niteliklerini belirten 10., bu hakların özüne dokunulamıyacağını gösteren 11 inci ve kanunların Anayasa'ya aykırı olamıyacağını belirten 8 inci maddelerine aykırı bulunduğu yolundaki iddiaların da dayanıksız kaldığı kendiliğinden meydana çıkmaktadır.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Mahkememiz, iptali istenen hükümlerin; münhasıran sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye ve komünizme yöne-

len dernek kurmak veya bunlarla birlikte anarşizme matuf propaganda yapmak suretiyle girişilen çabaları yasakladığını, Anayasa düzenine uygun bulunan derneklerle Anayasa'nın cevaz verdiği ölçüde sosyalizmi tahakkük ettirmek amacını güden partileri kurma ve bu amacın propagandasını yapma hallerinin ise bu hükümlerin kapsamı dışında kaldığını tespit etmiş ve buna göre de söz konusu maddelerde Anayasa'ya aykırı bir yön görmemiştir.

Bu sonuca göre; sözü geçen maddelerin yasakladığı eylemlerin, yani bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etme, komünizmi kurma, memlekette anarşiyi hâkim kılma hedefine çevrili çabaların ceza tehdidi altında yasaklanmış olmalarının Anayasa'ya aykırı bir yönü olup olmadığının araştırılması ile yetinilmesi gerekmiş, bunların dışında kalan ve davacı tarafından bu maddelerle yasaklandıkları sanılan başka eylem ve hareketler bakımından ileri sürülen diğer Anayasaya aykırılık iddiaları üzerinde herhangi bir araştırma yapılmasına yer bulunmamıştır.

Çünkü söz konusu maddelerle, sosyal bir sınıfın diğer soyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya memlekette komünist bir idareyi iş başına getirmek yolunda çaba sarfetmek üzere dernek (siyasî parti dahil) kurulmasının veya gerek bu maksatlar, gerekse anarşizm için propaganda yapılmasının yasaklanmış olmasında, dava dilekçesinde öne sürülen ve Anayasa'da yer aldıkları iddia olunan (Halkçılık, insan haklarına dayanan çağdaş anlamda demokrasi devletçilik, Türk milliyetçiliği ve lâiklik, devrimcilik, barışçılık) temel ilkelerinden herhangi birisi bakımından aykırılık bulunmadığı başkaca bir açıklamayı gerektirmeyecek derecede meydandadır. Esasen davacı tarafından bu konularla ilgili Anayasa'ya aykırılık iddiası, 141/1 ve 142/1 inci maddelerin yasakladıkları, yukarıda belirtilmiş olan, eylemler bakımından ileri sürülmüş olmayıp, bu maddelerle yasaklandığı sanılan sair eylemler açısından öne sürülmüş bulunmaktadır.

Bu nedenlerle bu konulara ilişkin iddialar da yerinde değildir.

S O N U Ç :

Türk Ceza Kanununun 141 inci maddesinin, iptali istenen, 1 numaralı bendinde

a) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe;

b) Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya;

c) Memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal nizamlardan her hangi birini devirmeğe;

Matuf cemiyetleri, her ne suret ve nam altında olursa olsun, kurmaya tevessül edenleri veya kuranları veya bunların faaliyetlerini sevk ve idare edenleri ve bu hususlarda yol gösterenleri;

Aynı kanunun 142 nci maddesinin yine iptali istenen, 1 numaralı bendinde de

ç) Yukarıda (a), (b) ve (c) harfleri ile işaretlenen konularla;

d) Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yok etme;

Konusunda, her ne suretle olursa olsun, propaganda yapanları;

Cezalandıran hükümler yer almaktadır.

1 — İptal konusu hükümlerin öngördüğü hallerden (a) harfiyle işaretlenen fıkrada yer alan hükmün, Anayasa'nın da sınıf tahakkümünü kesin olarak yasaklaması (d) harfi ile işaretlenen hükmün de, anarşizme yol açan nitelik taşıması bakımından Anayasa'ya aykırı olmadıklarına;

2 — (b) ve (c) harfleri ile işaretlenen hükümlere, bunlara muvazi olarak 142 nci maddenin 1 numaralı bendinde yer alan ve yukarıda (ç) harfi ile işaretlenen hükümlerin komünizmi benimseyen cemyetler kurulmasını ve bu konularda propaganda yapılmasını yasaklamaları ve Anayasa düzenine uygun bulunan cemiyetlerle Anayasa'nın cevaz verdiği ölçüde sosyalizmi tahakkuk ettirmek amacını güden partileri kurma ve bu amacın propagandasını yapma hallerinin ise bu hükümlerin kapsamı dışında kalmaları bakımından Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve

Davanın reddine;

(a) ve (d) işaretli bentlerde oybirliğiyle, (b) işaretli bentte üyelerden Şemsettin Akçoğlu, Celâlettin Kuralmen, Sait Koçak ve Muhittin Gürün'ün (c) işareti bentte de bu üyelerle birlikte İbrahim Senil'in muhafeletleriyle ve oyçokluğu ile;

29/6/1965 gününde karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili
Lütfi Akadlı	**Fifat Göksu**
Üye	Üye
Cemalettin Köseoğlu	**Asım Erkan**
Üye	Üye
Şemsettin Akçoğlu	**İbrahim Senil**
Üye	Üye
A. Şeref Hocaoğlu	**Salim Başol**
Üye	Üye
Celâlettin Kuralmen	**Hakkı Ketenoğlu**
Üye	Üye
Sait Koçak	**Ahmet Akar**
Üye	Üye
Muhittin Gürün	**Lûtfî Ömerbaş**
Üye	
EkremTüzemen	

5/9/1966 gününde ölmesi nedeniyle imzası alınamamıştır.

— Devam edecek —

MEYAK VERGİSİ

Dursun BİLÂ
Sayıştay Denetçisi

MEYAK'ın kurulmasını öngören 657 sayılı Devlet Memurları Yasasının 190. maddesi şu hükmü getirmiştir. «Devlet memurlarının ek sosyal sigorta, konut, dinlenme kampları ve diğer işlerini karşılamakta yardımcı olmak, tasarruflarını yurt kalkınmasına yararlı olacak verimli sahalarda değerlendirmek üzere, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde çıkarılacak özel bir kanunla «Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu» kurulur.

Kurum, bütün devlet memurlarını kapsamına alır.

Ordu Yardımlaşma Kurumu hakkındaki 31.1.1961 gün ve 205 sayılı kanuna tabi Devlet memurları bu hükümden müstesnadır.

Bu kanun 156. maddesinde tanımlanan aylık tutarın % 5'i bu kurum için kesilir?

Bu kesintinin alınış şekline ilişkin 657 sayılı yasanın değişik ek geçici 20. maddesi, 12 sayılı KHK'nin değiştirilerek kabülü hakkındaki kanunla, aynen kabul edilmiştir. Sözkonusu madde şu hükmü getirmektedir: «657 sayılı kanunun değişik 190. maddesinde memur aylıklarından kesilmesi öngörülen % 5 Memur Yardımlaşma Kurumu kesenekleri, 1.3.1970 tarihi esas alınmak suretiyle ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek usule göre kesilmeye başlanır. Bu kesenekler, özel kanunu çıkıncaya kadar, T.C. Merkez Bankasında açılacak özel bir hesapta toplanır.

Birinci fıkrada sözkonusu edilen özel kanun yürürlüğe girinceye kadar, haklarında emeklilik hükümleri uygulananlar ile, ölenlerin birikmiş olan kesenekleri aynen geri verilir.

Bu şekilde kesenekleri geri almış olanlar, çıkacak özel kanuna göre herhangi bir hak talep edemezler.»

Yasanın açık hükmüne göre, MEYAK Yasasının en geç 30.11.1975 tarihine kadar kabul edilip, yürürlüğe konması gerekirdi. Oysaki sözkonusu yasa, çalışanları ilgilendirdiğinden olacak, «Hür teşebbüsü» teşvik ve parlamenter maaşlarına zam yasaları gibi ivedilikle ele alınmamış, 5 yıldır çıkmamıştır, fakat, 5 yıldır 657 sayılı Devlet Memurları Yasasına tabi tüm memurların brüt maaşlarının yüzde 5'i kesilerek, bir hesapta toplanmaya devam olunmaktadır. 7 milyar lirayı buduğu tahmin edilen bu meblâğın nerede, niçin, nasıl ve kimlerin yararına kullanıldığı gerçek sahiplerinin bilgisi dışındadır. Anlaşılan odur ki, çalışanlardan «Kanun zoru» ile kesilen bu paralar, banka ve kredi sistemi kanalıyla «Hür Teşebbüs» erbabının hizmetine «arzedilmektedir.»

Mevcut yasalar ve «Fiilî durum» karşısında şu gerçekler açığa çıkmıştır.

1 — Yasanın açık ve emdirici hükmüne rağmen, MEYAK kurulmamıştır. Ancak, kesintiye 5 yıldır devam olunmaktadır. Kesintiye dayanak olan kurum kurulmadığına göre sözkonusu keseneklerin varlık nedeni ortadan kalkmaktadır. Bu durum karşısında, memur aylıklarından kesilmekte olan bu yüzde 5'ler, yasal dayanaktan yoksun kalmaktadır. MEYAK'ın en geç kurulmuş olması gereken 30.11.1971 tarihinden sonrası için, bu iddia daha da geçerlidir.

2 — Öte yandan, bu kesintiler yasa gereğince, gerçek sahiplerinin arzuları dışında stopaj yoluyla kesilmekte ve hak sahiplerinin tasarrufu dışında kullanılmaktadır. Bu nedenle, sözkonusu kesenekler yardımlaşma keseneği olmaktan çıkmış ve kısmen vergi niteliğine bürünmüştür. Verginin özelliği ödeme gücü olanlardan «Cebri, nihai ve karşılıksız» (1) olarak alınmasıdır. MEYAK kesintileri, mevcut uygulama karşısında, bu üç özelliği taşıyor görünmektedir. MEYAK kesintileri cebridir, zira 657 sayılı Yasaya tabi bütün memurlardan, isteğe bağlı olmaksızın kesilmesi yasa gereğidir. Karşılıksızdır. Çünkü MEYAK kurulmamıştır, kurulacağı da yoktur. Toplanan paralardan, sahiplerine henüz herhangi bir menfaat sağlanmış değildir. Keza MEYAK kesintileri amaç gerçekleşmesine rağmen ölüm ve emekli olma dışında iade de edilmektedir. İstifa ya da 657 sayılı Yasaya tabi olmayan bir kuruma geçme halinde bu paralar geri verilmemektedir. Özellikle bu uygulama karşısında MEYAK kesintileri nihai bir ödeme biçimine bürünmüş yani vergi niteliği kazanmıştır. Ancak, Anayasamızın 61. maddesi, «Vergi, resim ve benzeri malî yükümler ancak kanunla konulur» hükmünü getirmiştir. Bu durum karşısında, yeterli yasal dayanaktan yoksun bulunan MEYAK kesintilerinin, aynı zamanda, Anayasa'ya aykırı bir mali hüküm olduğu ileri sürülebilir.

3 — Bilindiği gibi, MEYAK kesintisi memurların brüt maaşı üzerinden kesilmekte, özel bir tasarruf sayıldığı için, gelir vergisi matrahından düşülmemektedir. Oysa ki kesinti karşılığında memurun fiilen bir menfaati olmadığı gibi, biriken meblâğ üzerinde, tasarruf yetkisi de yoktur. Bu miktar, memurun ödeme gücüne dahil değildir. Bu nedenle bu fon, üçüncü beş yıllık kalkınma planının ifadesinin tersine, özel bir tasarruf niteliğinde değildir. Fiilen sosyal bir fondur. Bunun içindir ki, MEYAK kesintilerinin, OYAK uygulamasından olduğu gibi, gelir vergisi matrahından düşülmesi gerekir. Mevcut uygulama karşısında, fiilen mükerrer bir vergileme durumundan söz edilebilir.

4 — Kaldı ki ek bir sosyal sigorta ve yardımlaşma kurumu olarak düşünülen MEYAK'ın çerçevesi, sınırı ve görevi, sözkonusu yasa çıkmadığı için kesinlik kazanmıştır. Bu bakımdan MEYAK kesintileri için sosyal sigorta ve yardımlaşma kesenegi demek de mümkün değildir. Çünkü ortada bu kesintilere ilişkin sosyal amaçlı bir kuruluş ve çalışma yoktur. Hatta uygulama tamamen ters yöndedir. Memurlardan kesilen ve 7 milyarı bulan bu meblâğ, sosyal amaçlar için değil, kredi adı altında «Hür teşebbüse» pompalanarak belirli bir kesimin menfaati yönünde kullanılmaktadır. Bir nevi, çalışanların sırtından başkaları çıkar sağlamaktadır. Bu yönden de, kesintilerin Anayasa'nın «Sosyal Devlet», «Hukuk Devleti» ve «Eşitlik» ilkesine aykırılığı ileri sürebilir.

5 — Bütün bunların dışında ve kapitalist bir sistem içerisinde ele alındığında, bu fonların bir faiz değeri vardır. Oysa ki, memurlara böyle faiz ödenmek şöyle dursun, hızlanan enflâsyon karşısında, biriken paralarının değeri düşmektedir. Son 5 yıllık enflasyon bu paranın değerini % 70 oranında düşürmüştür. Bu durumda birikmiş paralarını almak şansına sahip olan emekli ve «ölü memurlar» da verdiklerinin ancak 1/3'nü almaktadırlar. O halde son 5 yıllık enflasyonun yarattığı fiili ve müberrer bir vergileme sözkonusudur.

Eğer bir gün bu paralar, bir mali buhran vergisine ya da simsarların sömürüsü için tasarruf bonosu benzeri bir oyuna getirilirse, şaşmamak gerek...

Kapitalizm, üretim araçları, mülkiyetine sahip olan bir avuç mutlu azınlığın, ekonomik faaliyetin üretiminden tüketime dek tüm aşamalarında halkı sömürdüğü bir düzendir. Kapitalistler, örgütleri eliyle topladıkları parayı kullanarak sömürülerini sürdürdüler. Karma ekonomi diye yutturdukları düzen, devlet eliyle fert zengin et-me, Devlet eliyle halkı sömürme, sisteminden başka birşey değildir. Halktan alınan, vergi, resim, harç, emekli keseneği, sigorta keseneği MEYAK, iç istikraz vb. bütün paralar, halktan, halkın emeğinden damla damla toplanıp, tekelci sermayeye oluk oluk aktarılmaktadır.

Bunun adına da, sosyal tasarruf, cebri tasarruf, sosyal güvenlik, sermaye birikimi gibi ismler takılmaktadır. MEYAK uygulaması da, bu amaca yönelik, cebri bir tasarruftur. Halktan alınan vergiler, artık üst sınırına dayanmıştır. Bu nedenle, hem halkın vergiye karşı direncini kırmak, hem de sosyal bir amaç göstererek, çalışanların sırtından sermaye birikimi sağlamak yolu tutulmuştur. Görülüyor ki, sosyal güvenlik fonu adı altında toplanan paralar, gerçekte bir avuç mutlu azınlığın kârına kâr katmaya yönelik bir sömürü yoludur.

Bu açık ve gizli sömürme yöntemlerine karşı, tüm halkçı ve demokratik kurum ve kişilerin, mevcut hukukî olanakları kullanarak direnmesi gerekir.

Yuarda açıklamaya çalıştığımız MEYAK kesintilerinin böyle bir sömürüye âlet edilmemesi için şu hukukî olanaklar kullanılabilir.

1 — Memurlar tek tek, Anayasanın 62. maddesinin tanıdığı dilekçe hakkına dayanarak, yetkili makamlara ve TBMM'ne başvurup, kesilen paraların faizi ile birlikte kendilerine iadesini ve bu kesintinin durdurulmasını isteyebilirler.

2 — Bu konuda Anayasa Mahkemesine başvurma hakkına sahip olan kişi ve kuruluşlar ilgili yasanın iptali için Anayasa Mahkemesine gitme olanağına sahiptirler. 657 sayılı Yasayı değiştiren 12 sayılı KHK'nin onaylanmasına ilişkin kanunun yayım tarihi esas alınırsa, şekil ve süre yönünden bu olanak vardır kanısındayız.

3 — Devlet gelir ve giderlerinin hukuka ve yasalara uygunluğunu TBMM adına denetleyen ve yargılayan Sayıştay, yukarıda açıkladığımız gerekçelerle MEYAK kesintilerinin durdurulmasına ve reddine karar verebilir.

Bütün bunlar gerekli, ancak yeterli değildir. Sömürüye karşı verilecek mücadele nihai tahlilde bir düzen değişikliği kavgasıdır. Yaşadığımız zorlu günlerde demokratik güçlerin önemli görevlerinden biri de, yasaları yapan ve uygulayanları, hukuk prensiplerine saygılı olmaya ve yasaların en büyüğü olan anayasayı uygulamaya zorlamaktır. Bunun için de, her alanda somut mücadele vermek zorundayız.

(1) Prof. İsmail Türk — Maliye Politikası, Amaçlar ve Araçlar

MEYAK İÇİN BASIN BULTENİ

Değerli Basın Mensupları,

Yasası dahi çıkarılmadan, MEYAK adı altında tüm kamu personelinin maaşından % 5 kesilmektedir. 657 sayılı Yasa'nın bazı maddelerini değiştiren ve yeni ek maddeler getiren 1327 sayılı Yasa'nın 190. maddesinde şöyle deniyor bu konuda: «Devlet memurlarının ek sosyal sigorta, konut, dinlenme kampları ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakta yardımcı olmak, tasarruflarının yurt kalkınmasına yararlı olacak verimli sahalarda değelrendirmek üzere, bu kanun yayımı tarihinde itibaren en geç bir yıl içinde çıkarılacak özel bir kanunla «Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu Kurulur.» Ne var ki aradan 5 yıl geçmiş olmasına karşın, bir yılda çıkarılması öngörülen yasa, bugüne dek çıkarılmamıştır.

YASANIN ÇIKARILMA İSTEMİNİN NEDENLERİ :

Yukarıda sözü edilen yasanın gerekçesi, memurların sosyal güvenliğini sağlamak, konut temin etmek, dinlenme yerleri açmak vb. dir. Ama uygulamada yasa, egemen güçlerin içine düştüğü ve kapitalist sistemin doğal sonucu olan çeşitli krizlerin geçiştirilmesine katkıda bulunmaktır.

MEYAK KESİNTİLERİ NE KADARDIR:

MEYAK kesintilerinin kesilmeye başlandığı 1970 yılından bugüne değin, 12. derecedeki 3 çocuklu bir memurdan 5.284, yine 3 çocuklu 11. derecedeki bir memurdan 5.956,10. derecedeki ayni durumdaki bir memurdan 6.774,7. derecedeki bir memurdan 10.575.4. derecedeki bir memurdan 16.548,3.derecedeki bir memurdan ise 19.731 TL. sı kesilmiştir. 1. Mart 1970'den 31 Mart 1975'e kadar MEYAK'ta birikmesi gereken fon miktarı, 4 milyar 954 milyon liradır. Ancak bu 5 yıl içindeki fiyat artışları nedeniyle biriken bu kesintiler reel değerinden (1974 fiyatları dikkate alındığında) 800 milyon lira kaybetmiştir.

MEYAK KESİNTİLERİ NEREDE BİRİKMEKTE VE NASIL KULLANILMAKTADIR :

Yasası çıkarılmadan' elimizden alınan bu paralar Merkez Bankası'nda toplanmaktadır. Toplanan bu paraların kesinlikle nerelerde kullanıldığını hiç kimse bilmemektedir. Ancak, bilinen biriken bu fonların büyük bir kısmının dolaylı yada dolaysız yollardan özel girişimcilerin kredilendirilmesine aktarıldığıdır. Hasta çocuğuna ilaç, hastasına doktor bulamayan, evine et, süt şeker alamayan, gecekondularda oturan, çocuğunu okula gönderemeyen fakir fukaradan yasası dahi çıkarılmadan kesilen bu paralarla parababalarının para katılmakta, böylece halkımızın daha iyi sömürülmesine olanak hazırlanmaktadır. Kesilen bu milyarlar, artık memurun özlük çıkarları doğrultusunda kullanılamayacaktır. Çünkü milyarlar parababalarının boğazına akmıştır.

MEYAK KESİNTİLERİ NASIL DURDURULABİLİR :

Biz. kamu kesiminde çalışanları temsil eden demokratik meslek kuruluşları olarak MEYAK kesintilerinin derhal durdurulmasını istiyoruz. Çünkü süresi içinde yasanın çıkarılmaması sonucu yasa dışı bir nitelik kazanan bu kesintiler emperyalizmle bütünleşen, halkımıza zulmeden, geri -kalmışlığımıza neden olan yerli egemen güçlerin yumaklarını büyütmektedir. Bunun içindir ki kamu personelinin birer dilekçe ile ilgili yerlere ve T. B. M. Meclisine başvurmasını sağlayacağız. Ayrıca, bu hukuk dışı kesintilerin derhal durdurulması için Danıştay'a başvuracağız.

BİRİKEN PARALARIMIZI GERİ ALACAĞIZ :

MEYAK'ta biriken paralarımız 5 milyara ulaşmıştır. Bu paralarımızın faizleri ile ve enflasyon sonucu paranın düşme değeri de gözönünde tutularak bugünkü geçerli değeri üzerinden derhal geri verilmesini istiyoruz. ,

Bütün yasal ve demokratik yollardan yararlanarak yurt düzeyinde toplantılar, mitingler, yürüyüşler, diğer demokratik kurulluşlarla da güçbirliği yaparak sonuna dek mücadelemizi sürdüreceğiz.

Emperyalizmle bütünleşen, yeraltı, yerüstü gaynaklarımızı gaddarca sömürmeye alışmış olan yerli egemen güçler MEYAK yasasının girişimlerimiz sonucu çıkarılmasını isteyebilirler. Biz kamu personelinin kuruluşları olarak, egemen güçlerin çıkarları yönünden kullanılabilecek MEYAK yasasının kesinlikle karşısındayız. Kamu personelinin gerçek temsilcileri olan biz demokratik kuruluşlar,

Egemen güçlerin her türlü baskısına, tahakkümüne, zulmüne, kıyımına, saldırısına demokratik güçbirliği içinde karşı koyacağız.

ORMAN. MÜ. ODASI/TEKNİK ORMANCILAR DERNEĞİ/ELEKTRİK MÜH. ODASI SAĞLIK MEM. DER/TÜM—TEKNİK EL/TÜRKİYE OR. DER./MEM — DER/TÜM — DER/JEOLOJİ MÜH. ODASI./TÖB—DER/TABİB OD. BİR./KİMYA MÜH. ODA.

Not : Bu basın toplantısına öteki yayın organlarıyle birlikte TRT de çağrıldığı halde gelen olmadı. Basın toplantısına katılan kuruluşlar 727.905 kamu görevisini temsil etmektedir. Bu tavrıyle TRT, kimlerin yanında olduğunu bir kez daha begelemiştir.

MİLİTAN

. **Sayıda** — Cengiz Aytmatov : İlerici Edebiyat ve Sanatın temel sorunu

. **Sayıda** — Demokratik Vietnam Cumhuriyetinde Sanat ve Kültür/Ahmed Arif'le bir konuşma

. **Sayıda** — Çağdaş Macar şiiri ve Attila Jozsef/ Simonov'un Nazım Hikmet üstüne yazısı

Sayıda — Marks — Engels: İşçi Sınıfı ve Kültür

Sayıda — Nazım Hikmet kendi şiirini anlatıyor

Sayıda — Orhan Kemal'in son yapıtı : Romancının Romanı

9.Sayılar — Tevfik Fikret Özel sayısı

oplumcu yazarların şiir, hikâye ve yazıları itaplar/Gösteriler/Sergiler/Haberler

bone olmak için : **P. K. 893 Sirkeci/İstanbul** dresine 90 T.L. (Yurt dışı iki katıdır)

Tek dergi istekleri için: Aynı adrese 10 T.L. posta pulu (T. Fikıet sayısı için 12,5 TL.) gönderilmelidir.

Eğitimin Sınıfsal Niteliği

— II —

Andre GORZ

Entellektüel işçiler sosyal iş bölümünün hem kurbanı hem de çıkar sağlayıcısı durumundalar. Bu iş bölümü batı biliminin sınıfsal damgasını taşımaktadır.

1. İmalat Endüstrisinde: İsteyelim ya da istemeyelim giderek azalan ölçülerde de olsa sistemden çıkar sağlıyoruz, işçi sınıfının öteki kesimlerine göre bazı ayrıcalıklarımız var. El işleri ve teknik işler yapanların gözünde biz «bilim işçileri» egemen sınıfa dahiliz. İlk başta burjuva kültürünün taşıyıcısı olarak hiç değilse kültürel planda burjuvaziye dahil edilmek durumundayız.

İmalat sanayiindeki ve madenlerdeki «bilim işçileri» sosyal planda burjuvaziye dahildirler. Örneğin maden kömürü mühendisleri Fransız burjuvazisinin en baskıcı ve en gerici grubunu oluşturuyorlar. İmalat sanayiinde üretim mühendisleri, örgüt ve yönetim uzmanları işçinin en yakın düşmanı durumundadırlar. İşçiler bunlardan nefret etmektedirler. Bunlar sadece ücret, lojman ya da çalışma koşulları yönünden ayrıcalıklı değiller aynı zamanda fabrikadaki baskı düzeninin ve işin hiyerarşik bölümlenmesinin de yaratıcısı durumundalar.

Kapitalist iş bölümünün bu sınıfsal karekteri üretime doğrudan katılan işçi ile teknik ve bilimsel personel arasındaki antagonizma sanayinin kamu mülkiyetine geçmesiyle ortadan kalkmaz. Yönetici kadrolar seviyesindeki tavır değişikliği, daha da ötede bunların maddi ayrıcalıklarının millileştirmeyle birlikte törpülenmesi fabrika içindeki sınıfsal karşılığı ortadan kaldırmaz. Bu ancak üretim sürecindeki tüm kontrolü işçi olmayanın kontrolüne veren hiyerarşik iş bölümünün ortadan kalkmasıyla gerçekleşir.

Üretimin «subay ve astsubaylarının»da kollektif işçilere dahil edilmesi, bunların sınıfsal pozisyonlarında bir değişiklik yaratmaz. Bunlar bu sefer patronun üstlendiği fonksiyonu (işçileri) üstleneceklerdir. Bu sefer işlerin karmaşıklığı ve bölünmüşlüğü nedeniyle bir kişinin üstesinden gelemiyeceği işler ve amaçların gerçekleştirilmesi «memur patronlara» bırakılacaktır. Bunların ücretli olmalarının önemi yoktur. İşçilerin gözünde bunlar baskı ve sömürü uzmanı olmaya devam edeceklerdir.

Fabrikanın Mülkiyeti ne olursa olsun, üretim için gerekli olan teknik, bilimsel ve yönetimsel bilgi bir azınlık meslek grubunun elinde kaldıkça ve işçiler el işlerini ve pis işleri yapmaya devam ettikçe baskı da devam eder. El işi ile kafa işi, tasarlama ile uygulama ikiliği ortadan kalkmadıkça azınlığa dahil olanların politik bilinci ne olursa olsun bu ikiliğin de yaratıcısı ve sürdürücüsü olma durumlarının muhafaza edeceklerdir. Aynı şekilde işçiler üretim sürenci içinde fiili kontrole sahip olmadıkça ve bazı görevler işçiyi uysallaştırma durumundaki bir avuç teknisyenin avcunda toplandıkça önemli hiç bir değişiklik söz konusu olamaz.

Şüphe yok şunu söyliyebilirsiniz; iyi ama teknik personelin kendisi de ezilmiyor mu? O da kapitalist iş bölümünün kurbanı değil midir. Bu gerçekten doğru. Bir şeyi iyice aydınlatmak gerekir; bunların kendilerinin bizatihi ezilmekte oluşu başkalarını ezmek için bir mazaret olamaz. Ezilen birinin ezmesi bunun önemini azaltmaz. Daha da ötede, eğer bunlar teknik personel ve öteki sürveyanlar (gözetiçiler) şüphe götürmez bir şekilde eziliyor iseler de bu baskı ve ezme işçiden gelmiyor, onun için işçinin sempatisini de bekleyemezler.

Bu konu üzerinde özellikle duruyorum, eğer bilim işçileri ve teknisyenler işçi üzerindeki baskı ve ezme işlevlerini tanımazlıktan gelirlerse bunun böyle olduğunu kabullenmezlerse, işçilerle bunlar arasında bir eylem birliği de olanaksızdır.

Yüksek düzeyde uzmanların büyük çoğunluğu öz yönetimden (autogestion) yani işletmelerin kendi kendilerini yönetmelerinden yana (patronlarını kontrolü dışında) oldukları için kendilerini anti - kapitalist ve sosyalist sayıyorlar. Aslında bu teknokratik tavırda hiçbir sosyalsit öz söz konusu değildir. Patronu ve onun kontrolünü tas-

fiye etmek fabrikanın, labaratuvarın yönetiminin hiyerarşik yapısını oradan kaldırmaz, bu sadece sorumlu durumunda bulunanların üzerindeki baskıyı hafifletir ama bunların gerçek işi yapanlar üzerindeki baskısını azaltmaz.

Var olan iş bölümünün sınıfsal niteliğine gözlerini kapayanlar ne sosyalist toplumun ne olabileceğini düşünebilirler, ve ne de böyle bir toplum için mücadele verebilirler. Bunlar olsa olsa teknokratik bir toplumu düşünebilirler, kimilerinin devlet sosyalizmi, kimilerinin devlet kapitalizmi dediği şey.

2. Bilim Endüstrisi

Entellektüel işçilerin ayrıcalıklı (imtiyazlı oldukları ve objektif olarak bir baskı işlevini üstlendiklerini söylediğim zaman buradan giderek bunların sosyalist olmaları için yetişkinliklerini bir yana bırakıp, bir çeşit suçluluk duygusuyla işçi sınıfına hizmet etsinler demek istemiyoruz. Tam tersi göstermek istediğimz şu: Kapitalist iş bölümünün ortadan kalkması, entellektüel işçilerinin de yararınadır. Farklı biçimlerde de olsa kapitalist iş bölümü işçi sınıfının öteki kesimlerinde olduğu gibi entellektüel işçileri ezmektedir.

Bilim işçilerinin proleterleşmesi bundan 90 yıl kadar önce, o zaman Bayer'in araştırma müdürü olan Duisberg'in aynı parsellenmiş ve hiyerarşik işbölümünü araştırma alanına sokmasiyle başladı. O zamandan sonra araştırmanın sanayileşmesi üniversel bir nitelik kazandı. Böylece sanayii, biliminde bir üretici güç olduğunu keşfetmişti. Bundan sonra bilgi üretiminde de herhangi bir mal üretimindeki aynı iş bölümü esaslarına göre düzenlendi. Laboratuvar teknisyeninin yahut araştırmacının patronuna ve onun aracılığıyle araştırma müdürüne bağımlılığıyle, herhangi bir işçinin ustasına veya atelye şefine bağımlılığı arasında fark yoktur. Araştırmanın sanayileşmesi, bilimsel çalışmayı aşırı bir ihtisaslaşma, bölünmeye götürdü. Araştırma da işçisi aynı işi tekrarlayan bir teknisyen durumuna geldi. Bu durum bilimsel çalışmanın askeri amaçlar için kullanılmasını bu da bilimsel çalışmanın daha hiyerarşik hale gelmesi ve aşırı ihtisaslaşması sonucunu doğurdu. (1) Bilim sadece kullanılma amaçları bakımından askerileştirilmedi aynı zamanda askeri disiplin bilim merkezlerini istila etti. Fabrikaları ve idareyi yaptığı gibi.

Kısaca, bilimsel çalışma üretimin öteki dallarındaki gelişmenin uğradığı aynı sonuçlara maruz kaldı. İlk kapitalist patronlar işi parsellere ayırmışlardı, o şekilde ki bir tek işçinin yaptığının başlıbaşına hiç bir değeri yoktur. Ancak öteki işçilerin yaptıkları ile bir arada bir anlam ifade eder. Burada patronun işi; bölündüğü, parçalandığı işleri toparlamak, düzenlemek oluyor, bu, işin tekelinin patronda toplanması onun otoritesinin temelini oluşturuyor. (2) Bu işçiyi hem üretim araçlarından hem de üründen ayırıyor ve işçiyi ürettiklerinin boyunduruğu altına sokuyordu. Bilim üretimindeki bilimsel çalışma gücünün kontrolü ve hakimiyet altına alınışı, sermaye için en az öteki malların üretimi kadar önem taşıyordu. Eğer bilimsel üretim egemen sınıfın kontrolü dışına çıkarsa bu bilimsel yetenek sahiplerinin iktidarı ele geçirmeleri ve zorba bir teknokratik yönetim kurmaları tehlikesi vardır. Burjuvazi XIX. uncu yüzyılın ikinci yarısında bu tehlikenin bilincine varmıştı. İktidarlarını sürdürebilmek için kapitalistler, bilimin bağımsız bir nitelik kazanmasını önlemek, bilimin sermayenin egemenliği ve verimliliğini artırır şekilde kullanılmasına özen gösterdiler.

Bilimi kapitalist sınıfın egemenliği altında almanın bilinen iki yolu vardı :

. Birincisi üniversitelerde uygulanan yol: bilimcilerin sosyal politik seçimi. Sorumluluk mevkiine geleceklerin burjuvaziye dahil olması ve onun ideolojisine katılması. Yetişmeleri sırasında (okul çağı) ve ondan sonra, eğitim sistemi, gözü yükseklerde olanlara şu düşünceyi yerleştiriyor; kurulu düzene dahil olmak sizin çıkarınızdadır ve «iyiler» mükafatlandırılacak ve entegre edilecekler, ayrıcalıklara ve otorite kullanmaya hak kazanacaklardır. Bunların hem entellektüel hem de idari olan otoriteler feodal bir özellik gösterir. Tıptaki ve öteki bilim fakültelerin de (Doğa bilimleri C. N.) büyük patronlar eski senyörlerin insafsız iktidarına sahiptirler. Bilimin büyük patronları eğitimin yönlenişi, içeriği sistemin sınırlar içinde kalması yolunda burjuvazinin kapı köpekliğini yapıyorlar.

Bu bilim kastının hakimiyeti konuların gönüllü seçimi olmadan olanaksızdır. Genç bilimcileri bu alana çekmek için iki klasik yöntem kullanılır. a) İdeoloji, b) yarış (Musabaka).

a) Yerleşme bilim ideolojisi üzerinde uzun boylu durmak gereksiz: Bilim politik ve etik (ahlakî yönden tarafsızlığını ileri sürer, sözde sosyal değerler karşısında kayıtsızdır. Gerekçede şudur: uğraşını bilgi hazinesini zenginleştirmek dışında bir ama-

cı yoktur!... ... % 10'nu sistemin yararına % 90'i hiç bir işe yaramayan herhangi «bilgiyi zenginleştirir» işe yaramayan bilginin kuramsal üretimi, genç bilimcileri yetiştirmede yeri doldurulamaz bir işleve sahiptir. Böylece bunlar «derin» bilgilerinin anlamı neye yaradığı hakkında kendi kendilerine soru bile sormazlar, hemen bilimsel çalışmanın etik (ahlakî) tarafsızlığını kabul ederler, kurum bu disipline uymayanları elimine eder.

b) Dik kafalıkların elimine edilmesi araştırmaya aday olanların bolluğuyla çözümlenir. Bilim patronları ve onların aracılığıyla sistem hakimiyetini aşırı öğrenci fazlası üzerine kurar. Bu bütün sanayileşmiş toplumlarda böyledir. Bu patronlara, yaşamak için mücadeleyi organize etme, biçimlendirme olanağı verir. Bilimsel amaçlı işler için aday bolluğu endüstri rezerv ordusunun işlerine sahiptir. Böylece hem patronun işçiler üzerindeki hakimiyeti artar, hem de bunların biribirine karşı kullanılma olanağı ortaya çıkar.

Fakat araştırmacılar arasındaki yarışın (rekabet) özel ve önemli bir sonucu, aşırı ihtisaslaşmalara (uzmanlaşma) götürmesidir. Gerçekten kariyer yapmak için araştırmacının «orjinal» bir çalışma yapması zorunludur. Bunu gerçekleştirmenin en iyi yolu da herhangi çok küçük bir detay üzerinde çalışmaktadır. Üniversitedeki araştırmanın amacı belirli bir sorunla ilgili bilgi yaratmak değildir, sadece araştırıcının «yeteneğini» ortaya çıkaracak bir şeydir. Bu «yetenek» sosyal değerlere «kayıtsız» ve «tarafsızdır.» !...

2. Rekabet halindeki bilimcilerin aşırı uzmanlaşması sermayenin hakimiyetini garantiye almada önemlidir. Bunların rekabet halinde olmaları, aşırı ihtisaslaşmaları, kılı kır yarmaları bilim işçilerinin bir araya gelip bağımsız bir güç olmalarını engeller. Daha da ötede bilimsel kapasitenin aşırı ölçüde bol oluşu kapitalist sınıfa sisteme en iyi hizmet edecekleri seçme olanağı sağlar. Bu aynı zamanda burjuvaziye bilimsel iş bölümünü daha rijid hale sokmayı ve böylece bilim üretimini kontrol etmeyi kolaylaştırır, sonuçta bunların bilgilerini bir araya getirip bağımsız bir pozisyon elde etmelerini engeller.

Bilim işçilerinin yükselmekte olan «yeni sınıf» olduğu, bunlara iktidar yolunun açıldığı nitekim iktidar ve bilginin ayrılmaz olduğuna ilişkin söylevler. (nutuk) salt masaldan başka bir şey değildir. Bilim işçileri ne iktidar talebinde bulunabilirler ne de iktidarı ele geçirebilirler. Çünkü bunlar bir sınıf temeli üzerine [illegible] gelme yetisinden mahrum oldukları gibi, toplumsal bütünlük fikrine, bir projeye de sahip olamazlar. Bunda şaşılacak bir durum da yok. Bu sadece şunu gösterir, birey olarak ve toplu halde, bilim işçilerinin taşıdıkları bilginin fazla önem yoktur ve bu bilgi kapitalist sisteme karşı çevrilemez, çünkü bu bilgi sosyal iş bölümünün ve kapitalist üretim ilişkilerini damgasını raşır.

Bilim işçilerinin yakın çıkarlarına bakılırsa bunların işçi sınıfının öteki ayrıcalıklı kesimlerinden daha devrimci olmadıkları anlaşılır. Tam tersine, bilim ve teknik işçilerinin büyük çoğunluğunun hali hazır uzmanlıklarının sosyalist bir toplumda kullanırlığı yoktur. Kapitalizmin bilim ve teknik işçilerinin önemli bölümünü işsizliğe itmesi, bunların sosyalist bir toplumda kendi uzmanlaşma alanlarında istihdam edileceğini göstermez. Bilimsel ve teknik yetişkinliği olanlar kendi uzmanlaşma alanlarında iş bulamakdıkları için kapitalizmin kurbanı değillerdir, bunlar kapitalizmin kurbanıdır. Çünkü bir uzmanlaşmaya itilmişlerdir. Bu; 1) Hayatlarını kazanmalarına olanak vermez 2) bilgileri bu toplumda olduğu gibi başka herhangi bir toplumda bu işe yaramaz. Bunların bu şekilde uzmanlaşmasının üç nedeni vardır:

— Sistemin bunlara ihtiyacı olmadığını, işsizliklerini yapısal bir temele dayandığı gerçeğini gözlerden gizlemek.

— Eğtimin «Sosyal yükselmede» önemli olduğu ve «itibarı yüksek» bir iş bulmada kolaylık sağladığı şeklindeki inancı yıkmamak.

—Entellektüel işçiler yedek ordusunun «yararlı» işlevini sürdürmek.

Bu nedenle entellektüel işçilerin, radikalleşmesi için atılacak ilk adım bunlara araştırmada, eğitimde, sanayide daha fazla ve daha iyi koşullarda iş talebi olmamalıdır. Hayır; Radikalleşme yolunda ilk adım bilimin niteliği, önemi ve yerini bugünkü uygulanış biçimiyle reddetmek, dolayısıyle de bilim işçilerinin toplumda oynadıkları rolü reddetmek olmalıdır.

Bilim işçileri kapitalist iş bölümünü hem ürünü hem de kurbanı durumundadırlar. Kurbanı olmanın koşulu ürünü olmamaya bağlıdır. Bu da kendi rolünü ve bu bilimin sır olma ve bölümlenmiş (aşırı ihtisasaşmış) niteliğine karşı çıkmakla olanaklıdır. Reddetmenin biçimi nasıl olacak? Prensip olarak mesleki bilim tekelini reddederek, bilimi halkın kontrolüne geçirmek, halk tarafından ele geçirilmesi yolunda mücadel etmekle. Bu konuda batıda görülen az sayıda fakat başarılı örnekler Viet-

nam ve Çin deneylerinden kaynaklanmıştır. Bu deneylerin belirgin yanı aynı anda politik ve etik (ahlaki) bir içeriğe sahip olmasıdır; burada amaç nobelin ödüllendirdiği bir bilim yaratmak değil fakat bu bilimi halkın tamamına ve işçi sınıfına yaymak olmalıdır. Bilim alanındaki tüm ilerleme ve teknik gelişme egemenliği sürdürdükçe uzman olanla olmayan arasındaki farkın üretip sürdürdükçe kötü sayılmalıdır. Bilginin başka şeylerde olması gerektiği gibi, herkesin yararına ve herkes için oldukça bir anlamı vardır. Bu nedenle araştırmacılar bilimi sürekli olarak halkın yararına yapma ona mal etme gayreti içinde olmalıdırlar. Böyle bir kaygı araştırmaların, bilimin kendisinin, metodlarını ve amaçlarını yönlemişini köklü değişikliğe uğratacaktır. Bu da araştırmalarda uzman olanla olmayanlar arasında sürekli bir görüş alış verişi ve işbirliğini gerektirir.

Bu prensipler kapitalist toplumun dayandığı temel değerlerin radikal inkarını gerektirir. Toplum için iyi olanın birey için de iyi olacağı temel görüşüne dayanır. Oysa bizim toplumumuz şu prensipten hareket eder. Birini ötekilerden «üstün» yapan herkes için iyidir!... Tüm kültürümüz (tüketim modelimiz ve davranışlarımızda dahil) şu önermeye dayanır; herkes şu veya bu şekilde ötekilerden «daha iyi» olmalıdır, sonuçta da herkes için iyi olan birey için de iyidir, saygı değerdir. Oysa, sosyalist kültür şu temel prensibe dayanır herkes için iyi olan birey için de iyidir, yaraşırdır.

Bilgi alanı da dahil şu temel prensip uygulanmadıkça sınıfsız toplum gerçekleşemez. Bilim halkın malı (halkta ait) olmadıkça «sadece halkın hizmetinde olması değil» burjuva kültürüne dahil olmaktan da kurtulamaz. Bilim halkın öz malı olamıyacağı gibi halk için bilim de olamaz. Elitci (seçkinci) ihtisaslaşmış bölümlenmiş ve meslekleşmiş bir kültür hiçbir zaman halk kültürü olamaz. Halk için kültür, bilimin bugünkü haliyle yıkılıp, alt üst edilmesiyle gerçekleşir. Steven ve Hilary Rose'un dedikleri gibi «böyle bir dönüşüm uzman olanla olmayan arasındaki duvarın yıkılmasını laboratuvarlardaki çalışma şekillerinin mahallin, bölgenin insanlarına açılmasını gerektirir. Çinlilerin uzmanı herkes gibi biri yapma, herkesi kendisinin uzmanı yapma girişimi bizim amacımız olarak kalmalıdır...» (3)

---

(1) Dominigue P,g non «Le scientifigue et le militarie» les temps Modenes
(2) Bu konuda bakınız. Stephen Marglin «guoi Servent Les Patrons»in critigue de la division du trail Sevil. 1973
(3) the Radicalization of Sciences« in the Socialist Regster.

ÖĞRETMENİMİZ AKOL İÇİN GELEN TELLER

TÖB — DER Genel Başkanlığına
Ankara

TÖS Genel Sekreteri ve üyemiz sayın Osman Akol'un ani ölümü biz öğretmenleri ve öğrencilerini derin bir acıya sevk etmiştir. Hocamızın Türkiye öğretmenlerinin devrimci mücadelesindeki yiğit kavgasını saygı ile anar, örgütün ve ailesinin acılarını paylaşır, baş sağlığı dileriz.

Şaban Sezen İsmail Çevik Burhan Biber

TÖB — DER Genel Başkanlığına
Ankara

Değerli öğretmenimiz Akol'un ölümünü derin üzüntüyle öğrendik. Mücadelesine kaldığı yerden devam edileceğini bildiririz. Ailesinin ve örgütümüzün başı sağ olsun.

TÖB — DER İstanbul Şubesi

TÖB — DER ŞUBE BAŞKANLIĞINA
Ankara

Öğretmenlerin örgütlenmesi ve devrimci uğraştaki katkıları her zaman saygı ile anılacak olan hocamız Osman Akol'un ölümünü derin üzüntü ile öğrendik. Onun varlığının uğraş arkadaşları tarafından yürütüleceğine olan inancımız tamdır. Bu inançla acınızı bölüşür, baş sağlığı dileriz.

Genel Yönetim Kurulu Üyesi
Mehmet Yokuş
Diyarbakır Töb — Der Şube Başkanı
Latif Kaya

TÖB — DER Genel Başkanlığına
Ankara

Gerçek eğitimci ve örgütçü olan Osman Akol'un ölümünden duyduğumuz üzüntüyü belirtir, acılarınızı paylaşırız.
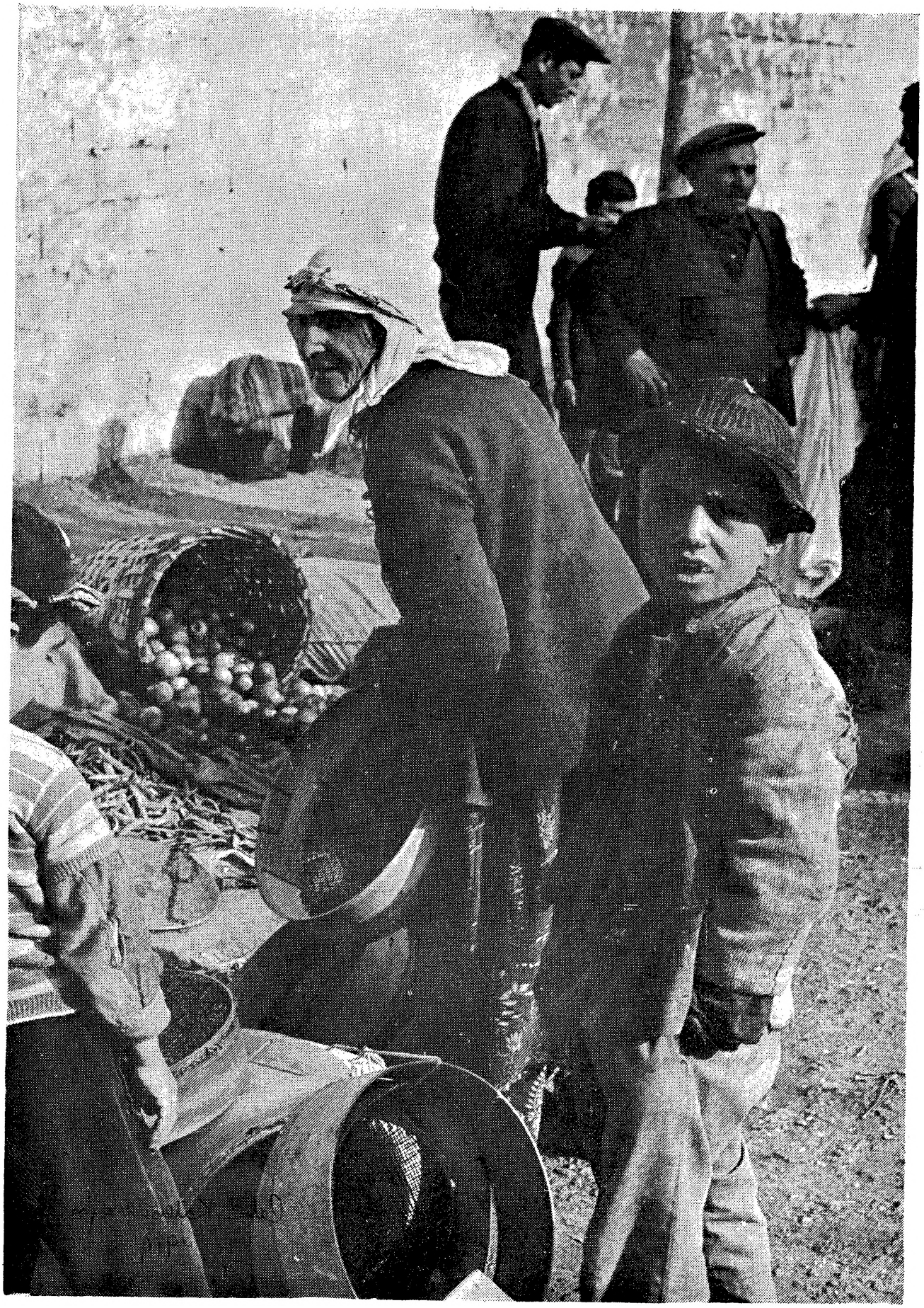
TÖB — DER Malatya Şubesi